JOURNALISTI

3
2017

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti
93. vuosikerta 3.3.2017

Make News Great Again

Trumpin toimittajaviha ja valehtelu pakottavat kertaamaan perusasiat. 8

MINISTERIN SILMÄTIKKUNA S.4 · MARKO HAMILON OIKEA MEDIA S.12 · KOLUMNISTEINA JOHANNA VEHKOO JA LAURI ROTKO

tässä lehdessä

Anna Tommola nousee akrojoogalla arjen yläpuolelle. 34

KUVA: ANNA AUTIO

Entinen Helsingin huumepoliisin päällikkö Jari Aarnio ei puhunut Hesarille, joten toimittajat Susanna Reinboth ja Minna Passi päättivät hankkia tietonsa muista lähteistä. 14

Brittitoimittajat yrittävät avoimesti saada poliitikon eroamaan. Suomalaiset toimittajat vannovat riippumattomuuden nimeen, kirjoittaa Oxfordissa opiskellut toimittaja Anne Moilanen. 20

KANNEN KUVA: VILLE TIETÄVÄINEN

JOURNALISTI

Journalisti Journalisten Suomen Journalistiliiton ammattilehti
93. vuosikerta 3. 3. 2017

TOIMITUS

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA /ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Markku Lappalainen 040 586 0613

TOIMITUSSIHTEERI/REDAKTIONS-SEKRETERARE
Manu Marttinen 050 310 3036

TOIMITTAJAT/REPORTRAR
Nina Erho 050 379 8155
Marja Honkonen 050 379 9108

ULKOASU/LAYOUT
Kai Widell 050 576 2746
Heli Saarela (vapaalla)

SÄHKÖPOSTI
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
förnamn.släktnamn@journalistiliitto.fi

VERKKOLEHTI
www.journalisti.fi

TILAUKSET/BESTÄLLNINGAR
Jaicom Oy 03 4246 5383
journalisti@jaicom.com

PAINO/TRYCKERI
I-print Oy,Seinäjoki
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA/UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
09 612 2330, faksi 09 640 361
PL 50, 00531 Helsinki

Ylen salat selville

MARKKU LAPPALAINEN markku.lappalainen@journalistiliitto.fi

Kolme kuukautta kiihkeänä vellonut kädenvääntö Yleisradiosta siirtyi uuteen vaiheeseen, kun yhtiön hallitus ja johto päättivät 23. helmikuuta pestata ulkopuolisen selvitysmiehen arvioimaan Ylen journalistista päätöksentekoa.

Tehtävän otti hoitaakseen Helsingin yliopiston hallintooikeuden professori **Olli Mäenpää**. Entisenä Julkisen sanan neuvoston puheenjohtajana (1999–2003) hän tuntee alaa hallintojuridiikan osaamistaan laajemmin. Yhteiskunnallisena keskustelijana hän on osoittanut laaja-alaista näkemyksellisyyttä, jota todella tarvitaan tässä tehtävässä, joka ei ole helppo.

Yle-arviointiin liittyvissä lausunnoissaan hän on antanut ymmärtää, että hänen selvityksensä kattaa myös ne tapahtumat, joiden seurauksena hänet on tehtävään pestattu. Hän on todennut – ja hyvä niin – ettei hänen oma tavoitteensa sulje pois mitään sellaista, joka on Ylen luotettavuuden ja uskottavuuden kannalta olennaista.

Toimittajien irtisanoutumiset, julkisuudessa esitetyt väitteet ja torikokouksen lailla edennyt keskustelu Ylestä ovat viime kuukausien aikana herättäneet enemmän kysymyksiä kuin antaneet vastauksia. Väitteitä on esitetty enemmän kuin näyttöjä, tunteita enemmän kuin viileää, erittelevää argumentointia.

> ”Väitteitä on esitetty enemmän kuin näyttöjä.

Tapahtumien mittasuhteita on vaikea hahmottaa, kun somen rummut pärisevät milloin mitäkin Yleen liittyvää kohua. Meininki on kuin pallo-ottelussa: kenttä on sikin sokin hyökkääjiä ja puolustajia, tähtipelaajia ja statisteja, erilaisia sooloilijoita, ja matsiin osallistuvana yleisönä kansan koko kirjo.

Ylen uskottavuus ja yleinen luottamus Yleen ovat joutuneet koetukselle. Selvitysmieheltä on aiheellista odottaa selkeää viestiä siitä, ovatko pääministeri ja muut keskeiset poliitikot vaikuttaneet Ylen journalistisiin päätöksiin. Onko epävarmuus Ylen rahoituksesta näkynyt sisällöllisissä ratkaisuissa? Se on isompi kysymys kuin yksittäisten tekijöiden kokemus, jota toki sitäkään ei sovi väheksyä.

Iso kysymys on, voiko eduskunnan valvoma, verovaroilla rahoitettu Yle tehdä poliitikoista riippumatonta journalismia. Voiko Yle olla aito vallan vahtikoira, demokratian tukipilari, joka tuottaa oikeaa ja olennaista tietoa, jotta sen yleisö voisi hahmottaa, mitä meillä ja maailmalla tapahtuu. Kyse on sananvapaudesta ja kansalaisten oikeudesta riippumattomaan, moniarvoiseen tiedonvälitykseen.

Journalisti vaalii laadukasta journalismia, sananvapautta ja alan parhaita perinteitä. Journalisti tarkastelee kriittisesti media-alaa ja sen ilmiöitä.

Samaan aikaan kuultava

JSN:n ensimmäiset ratkaisut Yleisradion ja pääministeri **Juha Sipilän** (kesk.) ympärille kehkeytyneestä Terrafame-vyyhdestä ovat hyvin perusteltuja. Kovan julkisen paineen alla tehdyt päätökset sisältävät merkittävän linjauksen *Journalistin ohjeiden* tulkinnasta.

Erittäin kielteiseen julkisuuteen joutuvalle on varattava aito tilaisuus esittää oma näkemyksensä jo uutisen julkaisun yhteydessä. JSN:n mukaan verkkouutisoinnissa samanaikainen kuuleminen on erityisen tärkeää. Tälle ajatukselle perustui *Suomen Kuvalehden* saama moite.

Asian käsittely hoidettiin JSN:ssä kaikin puolin mallikkaasti. Neuvosto antoi ennakkotietoa käsittelyn etenemisestä ja järjesti tiedotustilaisuuden, jonka Yle ja *Helsingin Sanomat* esittivät suorana verkossa. Tämä oli hatunnoston arvoinen teko, jonka soisi toistuvan muulloinkin merkittäviä päätöksiä julkistettaessa.

KASVO

PÄIVI HAPPONEN

- 47-vuotias helsinkiläinen toimittaja.
- Valmistunut yhteiskuntatieteiden maisteriksi Tampereen yliopistosta tiedotusopin laitokselta vuonna 2002.
- Työskennellyt Ylen uutistoimituksessa vuodesta 2000. Oikeustoimittaja vuodesta 2004. Työskenteli Kuningaskuluttaja-ohjelman toimittajana vuosina 1994–2000.
- Päätti 11-vuotiaana haluavansa aikuisena toimittajaksi, kun hänen opettajaisäänsä haastateltiin maakuntalehteen.

Puolustusministerin silmätikku

Päivi Happonen teki jutun Suomen ja Venäjän kaksoiskansalaisten kohtelusta Puolustusvoimissa ja joutui puolustusministeri Jussi Niinistön tähtäimeen.

JANNE SALOMAA, TEKSTI, LAURA OJA, KUVA

Valeuutinen. Sitä puolustusministeri **Jussi Niinistö** (ps.) toisti, kun Yle paljasti tammihelmikuun vaihteessa, että Puolustusvoimat kohtelee Suomen ja Venäjän kaksoiskansalaisia eri tavoin kuin muita. Kaksoiskansalaisuus voi esimerkiksi lainvastaisesti estää työllistymisen Puolustusvoimiin.

Niinistö hyökkäsi lausunnoissaan paitsi Yleä myös asiasta uutisoinutta oikeustoimittaja **Päivi Happosta** vastaan. Blogissaan hän mainitsi Happosen nimen useasti ja Yle Radio 1:n *Ykkösaamussa* hän kyseenalaisti tämän ammattitaidon.

Happosta ministerin reaktio hämmentää.

”Ehkä se johtuu siitä, ettei ministeri voi puolustautua mitenkään muuten kuin hyökkäämällä yksittäistä toimittajaa vastaan, kun uutisissa ei ole ollut yhtäkään virhettä.”

Aluksi Puolustusvoimat pyrki kiistämään kaikki Happosen väitteet, mutta sen jälkeen, kun poliisi aloitti esitutkinnan kaksoiskansalaisuuteen liittyvästä syrjintäepäilystä, armeijan edustajat ovat olleet hiljaa.

Happonen epäilee, että pohjimmiltaan ministeri Niinistö ja Puolustusvoimat ovat kiitollisia Ylen uutisoinnista.

”Samaan aikaan kun Niinistö haukkui uutistani valeuutiseksi, hän kertoi lähtevänsä ajamaan lakia, jolla kaksoiskansalaisten pääsy sotilasvirkoihin voidaan estää. Uskon, että Ylen uutisoinnin synnyttämän laajan keskustelun jälkeen hänellä on hyvät mahdollisuudet saada laki voimaan.”

MONI TOIMITTAJA, myös Ylen sisällä, on viime kuukausina kyseenalaistanut sen, voiko Ylessä vapaasti käsitellä epäilyjä yhteiskunnallisista väärinkäytöksistä. Talven aikana Ylestä on eronnut kolme journalistia, jotka ovat syyttäneet talon johtoa sensuurista.

17 vuotta Ylessä työskennellyt Happonen sanoo saaneensa aina vahvan tuen uutistoiminnan päätoimittajilta myös politiikoille kiusallisissa aiheissa.

”Niin myös nyt. Kun Niinistö hyökkäsi minua ja Yleä vastaan, päätoimittaja **Riikka Venäläinen** seisoi vankasti uutisen takana ja lähetti minulle vielä iltamyöhään kannustavia ja ihania viestejä.”

> ”Ministeri ei voi puolustautua muuten kuin hyökkäämällä yksittäistä toimittajaa vastaan.

Myös Ylen uutis- ja ajankohtaistoiminnan vastaava päätoimittaja **Atte Jääskeläinen** ja Ylen toimitusjohtaja **Lauri Kivinen** kannustivat Happosta.

Talon ulkopuolelta sen sijaan on tullut haukkuja muiltakin kuin ministeri Niinistöltä. Happonen laskee saaneensa skuupistaan palautetta noin 300 ihmiseltä, joista suuren osan mielestä tällaisia juttuja ei saisi tehdä Puolustusvoimista.

”Olen vastannut lähes kaikille ja kertonut, miksi olen tehnyt juttuni. Se, että vastaan palautteeseen, tuntuu yllättävän useimmat. Lopulta monet kirjoittavatkin minulle takaisin ystävällisesti.”

◀ **Selvitysmies.** Hallinto-oikeuden professori Olli Mäenpää selvittää muun muassa Ylen päätöksentekojärjestelmän toimivuutta.

Selvitysmies tutkii Ylen päätöksenteon

ARI LAHDENMÄKI, TEKSTI ● SUSA JUNNOLA, KUVA

Ylen vastaavat toimittajat valitsivat Olli Mäenpään tarkastelemaan organisaatiotaan. Helsingin yliopiston hallinto-oikeuden professori aikoo setviä myös valitsijoidensa toimet.

Kun Yle viime viikon torstaina taipui palkkaamaan ulkopuolisen selvitysmiehen ruotimaan journalistista päätöksentekoaan, hänen toimenkuvastaan saatiin epäselvä käsitys.

Ylen julkaisujohtaja **Ismo Silvo** sanoi *HS.fi:n* mukaan, ettei ulkopuolinen selvitys kata yhtiössä kuohuntaa aiheuttaneita viimeaikaisia tapahtumia. Selvitysmies, Helsingin yliopiston hallinto-oikeuden professori **Olli Mäenpää**, on eri mieltä.

Selvitysmiehen pestaamisesta päätti Ylen hallitus yhdessä vastaavien toimittajien eli Silvon, kohun keskellä olevan uutis- ja ajankohtaistoiminnasta vastaavan **Atte Jääskeläisen** sekä luovien sisältöjen johtajan **Ville Vilénin** ja ruotsinkielisestä sisällöstä vastaavan **Marit af Björkestenin** kanssa.

Silvo sanoo *Journalistille*, että vastaavat toimittajat keksivät itse valita selvitysmieheksi juuri Mäenpään, joka on ”medioihin nähden riippumattomassa tilassa” sekä entinen Julkisen sanan neuvoston puheenjohtaja.

Vastoin Silvon käsitystä Mäenpää aikoo ulottaa selvityksensä myös siihen, vaikuttivatko poliitikot Ylen journalistiseen harkintaan pääministeri **Juha Sipilään** (kesk.) liittyvässä Terrafame-skandaalissa.

”Tehtävänänihän on selvittää, miten Ylen päätöksentekojärjestelmä käytännössä toimii. Ei siinä voi leikata jotain pari kuukautta sitten tapahtunutta relevanttia tapahtumaa ulkopuolelle”, Mäenpää sanoo.

MÄENPÄÄ AIKOO muun muassa Ylen henkilöstöä haastattelemalla selvittää, miten Ylen päätöksentekojärjestelmässä otetaan huomioon sananvapauslain säännökset sekä *Journalistin ohjeet* ja Ylen oma eettinen ohjeistus.

”Ylipäänsä on tarkoitus selvittää, miten toimittajien ja vastaavien toimittajien vastuut järjestyvät ja onko toimintakulttuuri oikea.”

Ylen verkkosivuillaan viime viikon torstaina julkaisemassa uutisessa Ismo Silvo kertoi selvityksen ulottuvan myös lastenohjelmiin ja draamaan. Hän ei sanonut, onko joku epäillyt niiden joutuneen alttiiksi poliitikkojen ohjailulle.

Professori Mäenpää on valmis tarkastelemaan niitäkin.

”Kun nämä osa-alueet sisältyvät yhteen vastaavan toimittajan vastuualueeseen, voi tulla draamaan tai lastenohjelmiin liittyviä kysymyksiä esiin. Mutta en pidä todennäköisenä, että niissä tulee ilmi mitään relevanttia”, hän sanoo.

JOURNALISTILIITTO pitää ulkopuolista selvitystä tarpeellisena.

”Selvitys pitää tehdä avoimesti ja tasapuolisesti niin, että kaikkia osapuolia kuullaan. Myös niitä, jotka eivät ole aikaisemmin rohjenneet sanoa mitään. Myös Sipilä-case on tärkeä tutkia, jotta luottamus vahvistuu ja asioille voidaan laittaa piste”, sanoo liiton puheenjohtaja **Hanne Aho.**

Selvityksen on oltava valmis 15. toukokuuta. Yle maksaa sen tekemisestä Mäenpäälle 22000 euroa. ●

YLEN JSN-SYYNI JATKUU LOPPUKUUSSA

JULKISEN SANAN neuvosto on antanut ratkaisunsa kahdesta jutusta, jotka liittyvät pääministeri **Juha Sipilään** (kesk.), Yleisradioon ja valtion kaivosyhtiö Terrafameen. *Suomen Kuvalehti* sai langettavan ja Yle Uutiset äänestyksen jälkeen vapauttavan päätöksen siitä, annettiinko kielteiseen julkisuuteen joutuneelle aito mahdollisuus esittää oman kantansa. Yle tavoitteli Sipilän kommentteja sähköpostilla noin puoltatoista tuntia ennen juttunsa julkaisua iltapäivällä, *SK* taas Ylen **Atte Jääskeläistä** sähköpostilla ja tekstiviestillä aamuyöllä.

JSN:n puheenjohtajan **Elina Grundströmin** mukaan päätöksissä painotettiin aitoa yrittämistä. Hän muistutti kuitenkin, ettei neuvosto aseta aikarajoja sille, kuinka kauan haastateltavaa tulee tavoitella.

YLEN OSALTA JSN-syyni jatkuu keskiviikkona 22. maaliskuuta pidettävässä kokouksessa. Tuolloin neuvosto ottaa käsittelyyn loput kaksi Terrafame-vyyhtiin liittyvää kantelukokonaisuutta. Toisessa arvioidaan, korjasiko Yle nyt käsittelyssä ollutta Katera Steel -juttuaan *Journalistin ohjeiden* mukaisesti. Toisessa pohditaan, onko Ylen johto rajoittanut toimittajiensa sananvapautta tai rikkonut *Journalistin ohjeita* Terrafame-aiheen käsittelyssä.

Lisäksi neuvosto valmistelee lausumaa siitä, rajoittiko pääministeri Sipilä Ylen sananvapautta. Grundström pitää mahdollisena, ettei päätöksiä saada valmiiksi yhdessä kokouksessa.

JO NYT ANNETUT ratkaisut herättivät mediassa suurta kiinnostusta. Muun muassa Yle ja *Helsingin Sanomat* lähettivät JSN:n tiedotustilaisuuden suorana.

Grundströmiä kiinnostus ei yllättänyt. Hänen mukaansa neuvoston jäseniin ei silti ole kohdistunut ulkopuolista painetta ratkaista asioita suuntaan tai toiseen.

”Meille on annettu todella hyvin työrauha. Siitä olen kiitollinen”, Grundström sanoo.

Marja Honkonen

KOLUMNI

JOHANNA VEHKOO
painokoneetseis@gmail.com
KIRJOITTAJA ON VAPAA TOIMITTAJA.

Kun tietoa ei ole, spekuloidaan

KUVA: KAI WIDELL

Amerikkalainen aikakauslehti *Rolling Stone* julkaisi vuonna 2014 pitkän jutun raiskauksista yliopistokampuksilla. Ongelma on todellinen ja vakava, mutta kävi ilmi, että lehti oli langennut vanhanaikaiseen: juttu oli liian hyvä ollakseen totta. Jutun päähenkilö oli sepittänyt tarinansa joukkoraiskauksesta. Jutulla oli erillinen faktantarkistaja, mutta valheet eivät jääneet hänenkään seulaansa.

Aivan aluksi lehti pyysi anteeksi. Sitten se pyysi Columbian journalismikoulun dekaania selvittämään, mikä kaikki journalistisessa prosessissa meni pieleen. Lehden lukijoista tuskin suurikaan joukko on lukenut kokonaan pilkuntarkkaa selvitystä, mutta sen julkaiseminen avoimesti verkossa oli paras tapa palauttaa heidän luottamuksensa.

Lehti itse kuvaa raporttia ”journalismiksi journalismin epäonnistumisesta”.

THE NEW YORK TIMES tapaa palkata toimituksen ulkopuolelta public editorin. Yksi henkilö toimii tehtävässä muutaman vuoden kerrallaan ja siirtyy sitten muualle töihin. Näin hän voi säilyttää riippumattomuutensa. Public editor tarkastelee kriittisesti lehden julkaisemia, syystä tai toisesta kiistanalaisia juttuja. Hän sanoo suoraan, jos tulee siihen tulokseen, että lehti on rikkonut journalistista etiikkaa tai toiminut muuten väärin.

”En mene sinne hankkimaan ystäviä”, totesi viime vuonna tehtävään valittu **Liz Spayd**.

Myös *The Guardianilla* on samantyyppisellä mandaatilla toimiva reader’s’ editor.

Haaveilen siitä, että jokin suomalainen media perustaa tällaisen tehtävän elinaikanani.

LÄPINÄKYVYYDEN uskotaan lisäävän luotettavuutta myös BBC:ssä, jossa on teetetty lukuisia selvityksiä milloin minkäkin prosessin epäonnistumisesta tai jonkin aihepiirin uutisoinnista. Kun toimitaan julkisella rahalla, avoimet kritiikin käsittelyn tavat ovat erityisen tärkeitä.

Vuosina 2012 ja 2013 BBC möyri syvällä skandaalissa, jota moni piti yhtiön pahimpana. Pääjohtaja teetti monimutkaisesta vyyhdistä kaksi mittavaa ulkopuolisen tahon vetämää selvitystä. Toisessa tutkittiin päätöstä hyllyttää seksuaalirikolliseksi paljastunutta suosittua televisiojuontajaa **Jimmy Savilea** käsittelevä tutkivan journalismin ohjelma. Toinen taas käsitteli yleisesti BBC:n kulttuuria vuosikymmeninä, joina Savile oli tuttu näky yhtiön tiloissa. Hän hyökkäsi nuorten uhriensa kimppuun myös siellä.

YLEISRADIOSTA ja riippumattoman, ulkopuolisen selvityksen tarpeesta on jauhettu niin pitkään, että lopulta yhtiön johto päätti sellaisen tilata. Vielä tammikuun lopussa hallituksen puheenjohtaja oli oudon varma, ettei moista tarvita.

Kun selvitys tehdään perinpohjaisesti – ja kun se kertoo myös siitä, mistä viime aikojen tapahtumissa oli todella kyse – se voi puhdistaa ilmapiiriä Ylessä ja antaa vastauksia kysymyksiin, joita niin yleläisillä, poliitikoilla kuin kansalaisilla on. Tämä voi tehdä kipeää, mutta on lopulta sen arvoista.

Ylellä on vihollisia monessa suunnassa. Peittelevää linjaa ovat kritisoineet myös julkisen palvelun vannoutuneet tukijat.

Selvityksen paras lopputulos olisi se, että journalismin läpinäkyvyyttä lisätään pysyvästi. Se on hyväksi todettu keino lujittaa luottamusta.

Valepresidentti haastaa toimittajat

Yhdysvalloissa toimittajat opettelevat elämään valehtelevan, vihamielisen hallinnon kanssa. Se on kertauskurssi ammatin perusteisiin journalisteille myös muualla maailmassa.

MARJA HONKONEN, TEKSTI ○ VILLE TIETÄVÄINEN, KUVITUS

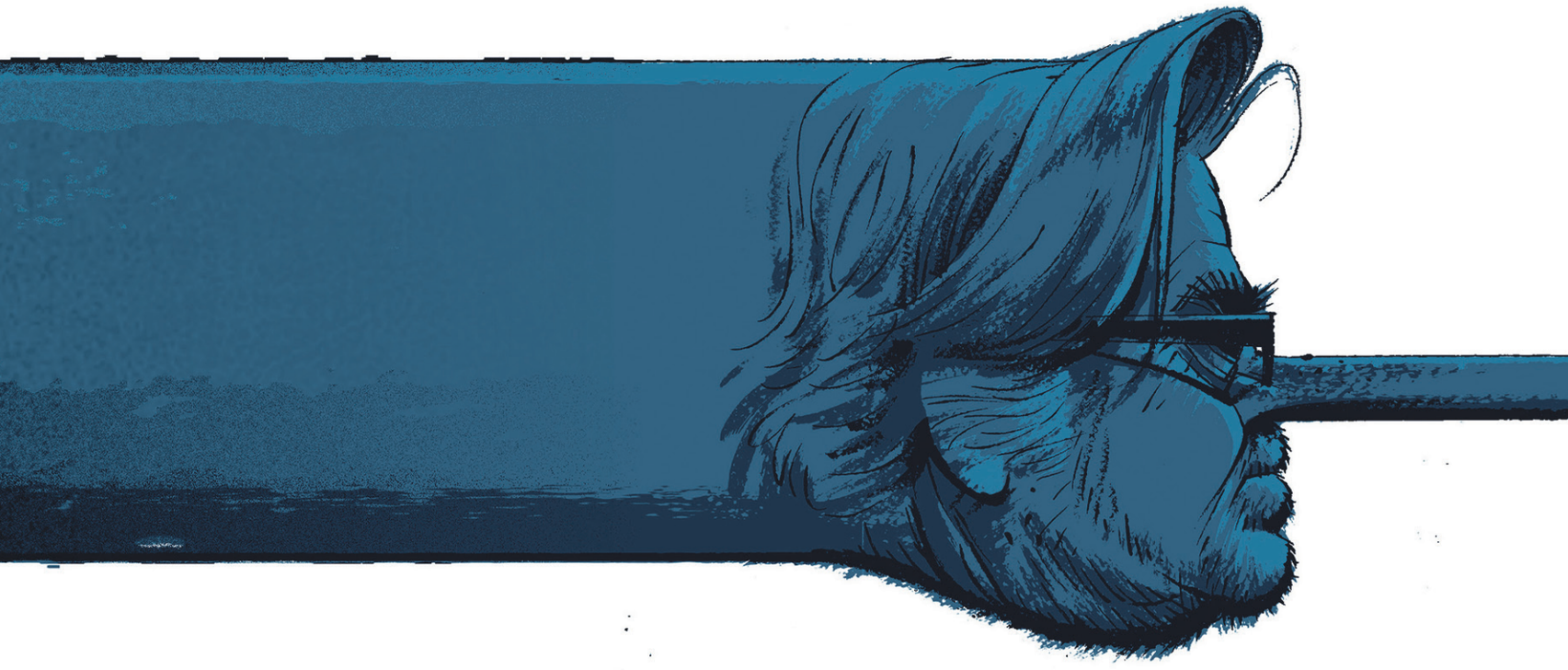

Tavallaan koskaan ei ole ollut yhtä hyvä aika olla toimittaja.

Kyle Pope, CJR:n päätoimittaja

The level of dishonesty is out of control. Epärehellisyys on karannut käsistä.

Siis median käsistä, jos kysytään Yhdysvaltain tammikuussa virkaan astuneelta presidentiltä.

Torstaina 16. helmikuuta **Donald Trump** astui lehdistön eteen kertoakseen hallintonsa ensimmäisen neljän viikon saavutuksista. Puheaikansa hän käytti pääasiassa journalistien moittimiseen.

Trump kehui myös takkuilevan hallintonsa toimivan kuin huippuvireisen koneen, valehteli valitsijamiesvaalivoittonsa marginaalista ja puhui ”ydinholokaustista” hyvien Venäjän-suhteiden vaihtoehtona.

Puhetta kommentoitiin jopa Fox Newsilla järkyttyneinä. Uutisoitavaa olisi ollut moneksi viikoksi.

”Tavallaan koskaan ei ole ollut yhtä hyvää aikaa olla toimittaja”, sanoo *Columbia Journalism Review'n* päätoimittaja **Kyle Pope**.

”Toisaalta maata johtaa henkilö, joka vihaa meitä.”

”JUURI NYT ON tärkeää kiertää maata ja osoittaa, ettei koko Amerikka ole tullut hulluksi”, sanoo toimittaja **Laura Saarikoski**.

Saarikoskesta on tullut *Helsingin Sanomien* Yhdysvaltain-kirjeenvaihtajana suomalaisille Trumpin valinnan tulkki. Hän kirjoitti miehestä kirjan yhdessä puolisonsa **Saska Saarikosken** kanssa ja on ehdolla myös Vuoden journalistiksi.

Saarikoskea harmittaa, että Trump ruokkii eurooppalaisten pahimpia stereotypioita sekopäisistä ja tietämättömistä jenkeistä. Hänestä maan tilanne näyttää suomalaismedioista katsottuna vielä sekavammalta kuin se todellisuudessa on.

Hurjiin lausuntoihin keskittyvä ”koohotus” voi johtaa siihen, että ymmärrys tilanteesta vähenee.

”Ajatellaan, että tämä menee koko ajan vain hullummaksi ja hullummaksi, ihan kauheaa, mitä tapahtuu, syttyykö ydinsota”, Saarikoski kuvaa.

Oikeasti vallan kolmijako on toistaiseksi toiminut ja suurin osa ihmisistä on jatkanut normaalia elämää.

Washington kyllä on sekaisin. Koohotukseen syyllistyy Saarikosken mielestä itärannikon liberaali media, joka heijastelee lukijakuntansa tyrmistystä.

”Jatkuva mielipidepohjainen rummutus voi ampua itseään nilkkaan. *The New York Times* julkaisee päivittäin useita kolumneja siitä, kuinka kauhea Trump on, vaikka lukijat ovat jo valmiiksi sitä mieltä”, Saarikoski sanoo.

Hänestä olisi hyvä tehdä selvä ero typerien möläytysten, oikeistolaisen politiikan ja varsinaisten laittomuuksien välillä.

”Isojen ja pienten asioiden ero hämärtyy.”

TRUMPIN HALLINTO ON amerikkalaiselle medialle aivan uudenlainen haaste.

Jos Trump tai Valkoisen talon tiedottaja **Sean Spicer** valehtelevat pressitilaisuuksissa, kannattaako ne striimata suorana? Mitä hyötyä on kutsua neuvonantaja **Kellyann Conway** haastatteluun vastaamaan johonkin aivan muuhun kuin esitettyihin kysymyksiin? Miten suhtautua päästrategi **Steve Bannoniin**, jonka aiemmin johtama *Breitbart*-uutissivusto käy avointa sotaa ”big mediaa” vastaan?

Osa mediakommentaattoreista nollaisi toimitusten käytännöt. Esimerkiksi *PressThink*-blogin kirjoittaja, New Yorkin yliopiston professori **Jay Rosen** ehdotti harjoittelijoiden lähettämistä ”turhiin” pressitilaisuuksiin. Kokeneet toimittajat tehköötkin tutkivia juttuja.

Käytännön muutokset ovat kirjavia. Esimerkiksi CNN ei lähettänyt yhtä Spicerin lehdistötilaisuutta suorana, vaan teki uutisen siitä, että Spicer valehteli siinä. Seuraava

lehdistötilaisuus tosin taas oli suora.

Columbia Journalism Review arvioi helmikuussa kuuden suuren uutisvälineen linjaa näiden johtajien antamien lausuntojen ja sisäisten muistioiden perusteella. Osa aikoo jatkaa kuten aiemminkin, osa aikoo painottaa omaa uutishankintaa.

Esimerkiksi uutistoimisto Reuters huomautti Iranin-uutisointinsa olleen erinomaista, vaikka siellä tietoja ei juuri saa virallisia reittejä. Miksei se toimisi myös Yhdysvalloissa?

Yksi väittelyn aihe on, kuinka näyttävästi Trumpin valheisiin tulisi tarttua, sanoo *CJR:n* päätoimittaja Kyle Pope. Niiden paljastaminen on tärkeää, mutta jutun pihvi on aina sama: hallinto valehtelee.

Ja niitä juttuja on ollut jo todella, todella monta.

”Tällä tyylillä ei ehkä voida jatkaa. Ihmiset hajoavat uupumukseen”, Pope sanoo.

Pope kirjoitti Trumpille yhdysvaltalaisten toimittajien nimissä avoimen kirjeen. Siinä hän muun muassa korosti medioiden päättävän, kuinka paljon puheaikaa hallinnon edustajille annetaan.

”Lehdistön pitää osoittaa yleisölle, ettei se ole osa valtaa, vaan sen vahtikoira.”

KOKO URANSA YHDYSVALTOJA seurannut Ylen ulkomaantoimittaja **Mika Hentunen** näkee Trumpin presidenttiyden tosi-tv-kulttuurin huipentumana. Trumpin ei tarvitse välittää mediasta, koska hän itse on media.

Trumpilla on 25 miljoonaa Twitter-seuraajaa, *NYT:n* printti- ja digiversioilla kolme miljoonaa tilaajaa. Yhteensä.

”Suomessa ei tajuta, että Yhdysvalloissa *NYT* ei ole mikään valtamedia”, Hentunen sanoo.

Suurien kaupunkien lehdet keskittyvät kaupunkien asioihin. Niiden talouskasvua puhkuvat otsikot näyttävät Keskilännen ja ruostevyöhykkeen kuihtuvissa pikkupaikoissa valeuutisilta, vaikka tilastoissa työttömyysprosentti on alle viiden.

”Toimittajana se on ollut minulle suuri opetus”, Laura Saarikoski sanoo.

Jakautuneessa maassa Trumpin kannattajat katsovat tämän räikeimpiä valheita läpi sormien.

”Kun Trump sanoo, että eliitti kusettaa teitä, se on heistä totta. Kaikki muu on toisarvoista”, Saarikoski sanoo.

Siksi faktantarkistusjutut ja ”järjenjälkeisen” lehdistötilaisuuden arvostelu ovat hänestä käännytetyille saarnaamista. Mutta tehtävä niitä on.

”Ei median tehtävä ole vakuuttaa ihmisiä siitä, että he äänestivät väärin. Meidän tehtävämme on elää faktojen maailmassa”, Pope sanoo.

ULKOMAANTOIMITTAJIEN, KUTEN Saarikosken ja Hentusen työn peruskauraa on poimia uutisten joukosta ne, joilla on vaikutusta Eurooppaan ja Suomeen.

Merkittäviä teemoja ovat Hentusen mukaan esimerkiksi kauppasuhteet, ympäristökysymykset ja arktisen alueen asiat.

Hentunen myöntää, että suomalaiset toimittajat ovat Yhdysvaltojen suhteen pitkälti muiden toimittajien varassa. Maan viranomaisia heidän palvelemisensa ei ole aiemminkaan juuri kiinnostanut. Omien lähteiden löytämiseksi on nähtävä vaivaa.

> **Kun Trump sanoo, että eliitti kusettaa teitä, se on heistä totta. Kaikki muu on toisarvoista.**
>
> Laura Saarikoski, HS:n Yhdysvaltain-kirjeenvaihtaja

Ensitietoihin uusista linjauksista Hentunen suhtautuisi maltilla. Vaikka ensimmäinen, nopea juttuversio olisikin vain se, mitä Trump on möläyttänyt, toiseen versioon kannattaa odottaa muiden reaktioita. Sanomisia on syytä verrata tilastotietoihin.

”Trump puhuu twiittaamalla, otsikoilla. Niistä voi saada meheviä juttuja, mutta ketä se palvelee ja nostaa”, Hentunen kysyy.

Kirjeenvaihtajana Saarikoski haluaa näyttää jakautuneen maan koko kuvan. Töitä riittäisi viiden hengen toimitukselle. Jotain jää aina kertomatta, ja englantia taitavat politiikan himoseuraajat ovat askeleen edellä.

Ilman suomalaista kirjeenvaihtajaa näkökulma olisi lähinnä yhdysvaltalaisten toimittajien varassa, Saarikoski muistuttaa.

”Ja he nyt näkevät asiat aika toisin kuin pohjoismaalaiset.”

TRUMPIN KAUSI MAAILMAN seuratuimpana poliitikkona voi olla journalisteille terveellinen kertauskurssi työnsä perusteisiin. Kyle Popen mielestä media maksaa kansalaisten inhona oppirahoja liian läheisistä suhteista hallinnon kanssa.

”Osa kritiikistä on ollut medialle kivuliasta, mutta yleisesti ottaen näitä kysymyksiä on hyvä esittää.”

Yhdysvalloissa on myönnetty, että vaalikampanjan uutisoinnissa tehtiin valtavia virheitä. Eri puolella maata asuvien ihmisten kuuntelemiseen pitäisi nähdä enemmän vaivaa, Pope sanoo.

Hän myös uskoo monien toimittajien sokeutuneen omille mielipiteilleen. Heidän oli vaikea samastua Trumpin kannattajiin.

”Vaaleissa ainoa merkityksellinen aihe ovat äänestäjät. Jos heidän tavoitteitaan ja taustojaan ei ymmärrä, epäonnistuu mediana”, Pope sanoo.

Pope sai avoimesta kirjeestään paljon palautetta myös ulkomailta. Moni kaipasi samanlaista ryhtiliikettä oman maansa uutisointiin.

Ymmärrystä penää myös Saarikoski. Ilman sitä Euroopan kevään vaalien tulokset saatetaan ennustaa aivan yhtä pieleen kuin Trumpin surkeaksi ennakoitu vaalimenestys.

Saarikosken mielestä esimerkiksi monikulttuurisuuden ja integraation ongelmia pitäisi käsitellä vähättelemättä, kaikkia kuunnellen ja tiukalla journalistisella selkärangalla.

Jos siihen ei pysty valtamedia, sadon korjaavat kyllä ne, jotka suhtautuvat totuuteen joustavammin. Steve Bannonin taakseen jättämä *Breitbart*-uutissivusto on suunnitellut perustavansa Lontoon-osaston lisäksi ranskalaiset ja saksalaiset sivustot.

TOIVON, ETTÄ JATKOSSA *voisimme tulla paremmin toimeen, jos se on mahdollista. Ehkä se ei ole, ja sekin on ok.*

Helmikuun lehdistötilaisuudessaan Trump toivoi parempia suhteita mediaan. Viikkoa myöhemmin *NYT:n*, CNN:n ja *Politicon* toimittajia ei otettu Valkoisen talon lehdistötilaisuuteen.

Kyle Pope epäilee, ettei Yhdysvaltain kehno sijoitus sananvapaustilastoissa tule ainakaan nousemaan.

”Tässäkin lienee parasta uskoa siihen, mitä Trump sanoo: että hän aikoo helpottaa oikeusjuttujen nostamista kunnianloukkauksista ja rajoittaa hallinnon avoimuutta”, Pope sanoo.

Hän kuitenkin muistuttaa monen uutisvälineen, kuten *NYT:n* ja *Washington Postin*, kasvattaneen tilaajalukujaan Trumpin voiton jälkeen. Yleisö ”kampanjoi” puolueettoman uutistoiminnan puolesta.

Tavallaan koskaan ei ole ollut yhtä hyvä aika olla toimittaja.

Ulos omasta ovesta

Oikea Media väittää olevansa ”vaiennettujen suomalaisten ääni”, mutta ennen kaikkea se on Marko Hamilon unelmaprojekti.

NINA ERHO, TEKSTI • SAMPO KORHONEN, KUVAT

Kun **Marko Hamilo** astuu rantakahvilaan kotikulmillaan Helsingin Eirassa, häntä on vaikea yhdistää *Oikean Median* ääneen.

Se ääni kertoo puhuvansa konservatiivisen, kansallismielisen Suomen puolesta. Pääpuheenaiheet eli maahanmuuton, EU:n ja uuden avioliittolain vastustaminen ovat perussuomalaisilta tuttuja. Oikean Median ”vaiennetuiksi suomalaisiksi” kutsumia kansalaisia ahdistavat eliitti ja vihervasemmisto. Heidän näkemyksensä eivät saa valtamediassa tilaa.

”Olen tietoinen siitä, mikä persujen kannatus on täällä – se on alempi kuin edes Kalliossa. Täällä pystyy hyvin elämään arkea niin, että ei ole aavistustakaan, minkälaisia huolia keskimääräisellä suomalaisella on”, Hamilo sanoo.

Mutta eri maailmojen yhteys ei hänestä synnykään siitä, että ollaan oikeasti tekemisissä vaan siitä, että tunnistetaan oma kupla.

Omasta eliittikuplastaan Hamilo valaistui jo vuosia sitten Tallinnanlautalla ihmetellessään, ”mistä koloista tämä kännäävä ja huonosti käyttäytyvä tuulipukuporukka on ryöminyt, kun en näe tällaisia ihmisiä ympärilläni missään”.

”Sitten tajusin, että nämä, joita katson kuin Korkeasaaren marakatteja, eivät ole kummallisia vaan minä olen. He ovat ihan tavallisia suomalaisia ja minä olen se, joka en ymmärrä.”

> ”Täällä pystyy hyvin elämään arkea niin, että ei ole aavistustakaan, minkälaisia huolia keskimääräisellä suomalaisella on.

HAMILON LOGIIKASSA hänen elitistin syntejään lieventää jotenkin myös se, että samoilla kulmilla asuu ”tunnettu persu”, **Jussi Halla-aho**.

Hamilo itse on mielestään edelleen ennen muuta se klassinen liberaali, joka hän oli jo Nuorsuomalaiset-puolueessa 1990-luvulla. Vaikka hän korostaa, että klassinen liberaali on eri asia kuin arvoliberaali, jotain hänen arvoilleen on tapahtunut sitten nuorsuomalaisten aikojen – puhumattakaan hänen ajoistaan sitoutumattomassa vasemmistossa ja vihreissä 1990-luvun alussa.

Vuonna 1997 päätoimittaja Hamilo kirjoitti nuorsuomalaisten verkkolehdessä *Livessä:*

”Kokoomus edustaa konservatiivista traditiota, me liberaalia (tämä näkyy esimerkiksi nuorsuomalaisten suvaitsevassa ja Kokoomuksen nuivassa suhtautumisessa homoseksuaaleihin ja ulkomaalaisiin).”

Voi toki olla, että tarkoitus oli ennemmin etäännyttää äärioikeiston leimaa itsestä kuin varsinaisesti tunnustaa inhimillistä väriä. Silti Hamilo ei kirjoittanut mitenkään ase ohimolla, vaan ”nusut” oli hänen mielestään monella tapaa unelmatyöpaikka.

KUN HAMILON sankarit **Risto E. J. Penttilä** ja **Jukka Tarkka** putosivat eduskunnasta keväällä 1999, hänen oli etsittävä uusi työpaikka. Se löytyi nopeasti *Helsingin Sanomista*, mutta viihtyminen oli vaikeaa. Hamilo sai kyllä valtamediassa kirjoittaa tärkeinä pitämistään asioista tavalla, jota piti tärkeänä. Ongelma oli se, että lehdissä julkaistiin ja toimituksissa edustettiin muitakin näkökulmia kuin hänen.

Tosin myöhemmin Hamilon tiedetoimittajana inhoama ”maailmanparannus” on saanut otteen myös hänestä itsestään. Nykyisin hänenkin näkemystensä perusteluksi kelpaa vaikka tutkimus maahanmuuton kustannuksista, jonka perussuomalaiset teetti avoimesti maahanmuuttoa vastustavalla **Samuli Salmisella**.

Hamilon mielestä väärällä journalistisella maailmanparannuksella ja *hänen* journalistisella maailmanparannuksellaan on eroa. Vaikka paras journalisti on raportoija, kannan ottamisen siunaa se, että sen perusteluista ollaan avoimia.

HAMILON PROFILOITUMINEN maahanmuuton vastustajaksi alkoi 2000-luvun alussa. Hän kertoo menneensä Halla-ahon blogiin ottamaan selvää, ”mikä tää rasisti oikein on miehiään” ja ”joutu-

Kaukana muista. Marko Hamilon suosikkipaikka on purjekajakissa yli kymmenen kilometrin päässä lähimmästä ihmisestä. Talviversio on jäällä kirkkaudessa, jossa ateistikin voi ymmärtää, mitä uskovaiset tarkoittavat pyhyydellä.

MARKO HAMILO

- 49-vuotias päätoimittaja ja perustajaosakas Oikeassa Mediassa, joka on konservatiiviseksi itseään luonnehtiva vaihtoehtomedia. Oikea Media aloitti tammikuun lopussa.
- Työskennellyt Helsingin Sanomien Verkkoliitteessä 1999–2001 ja Tieteessä 2001–2007. Teki lisäksi vaalikoneita työkierrossa muissa toimituksissa.
- Työskennellyt Tiede-lehdessä 2007–2010 ja sittemmin vapaana toimittajana kirjoittaen esimerkiksi Tiede-lehteen ja Suomen Kuvalehteen Oikean Median aloittamiseen saakka.
- Opiskellut Helsingin yliopistossa psykologiaa ja teoreettista filosofiaa ja Tampereen yliopistossa sosiaalipsykologiaa ja sosiologiaa.

neensa tunnustamaan, että arvokonservatiivit näyttävät faktisesti olevan joissakin asioissa oikeassa”.

Syntyi Hamilon unelma journalismista, jossa tiedetoimittaja arvioisi maahanmuuton vastustajien näkemyksiä tutkimusnäyttöä vasten, olisi dialogin välittäjä, keskustelun moderoija, kaikkien kaveri.

Omasta mielestään Hamilo pystyi pitämään erossa mielipiteet ja faktat, monen muun mielestä ei.

”Helposti sitten tapahtuu se, että jos te hylkäätte minut niin okei, hylätkää sitten. Ja sitten huomaa, että nämä, joita olen itsekin leimannut rasisteiksi, ovatkin oikein mukavia tyyppejä.”

LOPPUPELEISSÄ HAMILOSTA eivät siis tainneet tehdä konservatiivista verkkomediayrittäjää niinkään lukijoiden tarpeet kuin hänen omansa.

Kuten aikanaan Nuorsuomalaisten *Livessä, Oikeassa Mediassa* Hamilo voi ilmaista näkemyksiään mieleisessään kontekstissa. Poliittisen verkkomedian ainoana työntekijänä hänen ei tarvitse olla tekemisissä muiden kuin samanmielisten ihmisten kanssa eikä ylipäätään ihmisten kanssa enempää kuin haluaa. Se sopii introvertille, jonka lempipaikka on yksin merellä.

Mutta mitä jos tälläkin kertaa käy niin, että ”oikea media” ei pärjää?

”En usko että minua kauheasti kaivataan valtamediaan takaisin. Otetaankohan 49-vuotiaita eräopaskoulutukseen?”

Uupumattomat

Helsingin Sanomien Minna Passi ja Susanna Reinboth ovat penkoneet Jari Aarnion rikosvyyhteä jo neljä vuotta. Uutuuskirja Keisari Aarnio olisi silti saattanut jäädä syntymättä.

MANU HAAPALAINEN, TEKSTI ○ AAPO HUHTA, KUVAT

Suomessa ei ole toista yhtä voimakasta journalismin vallan merkkiä kuin Sanomatalo. Vuonna 1999 valmistunut lasikuutio Eduskuntatalon ja Rautatieaseman välissä symboloi Sanoman mahtia suomalaisen kaupallisen median kentässä.

Helsingin Sanomia parjataan ja siihen luotetaan. Näyttäviä mediataloja ja vahvoja uutisorganisaatioita on muitakin, mutta *Hesarin* on tunnetuin. Ja ilman sitä juuri tätä juttuvyyhteä ei välttämättä olisi.

Helsingin Sanomien rikostoimittaja **Minna Passi** ja *Nelosen uutisten* mukana rakennukseen muuttanut oikeustoimittaja **Susanna Reinboth** tapasivat ja tutustuivat Sanomatalon avokonttorissa loppuvuodesta 2012.

Sanomatalon lounaskahvilassa ja työpisteillä he vertailivat tietolähteiltä saamiaan vinkkejä Helsingin huumepoliisista ja **Jari Aarniosta**. Sanomatalon neuvotteluhuoneeseen he vetäytyivät alkuvuonna 2013 tutkimaan tietojaan järjestelmällisemmin. Siellä he tekivät päätöksensä: tätä täytyy penkoa.

Paitsi Passin ja Reinbothin omaan puurtamiseen, työparin perinpohjainen Aarnio-saagan raportointi perustuu *Hesarin* vahvuuteen, valtaa ja voimaa henkivään organisaatioon. Instituutioon. Sen tarjoamaan tukeen ja suojaan.

> **”Lukijoidenkin pitäisi tietää, jos rikoksesta epäiltyä haastatellaan, tai hän vaikuttaa keskeisesti jutun sisältöön.**
>
> Minna Passi, toimittaja, Helsingin Sanomat

”Olen miettinyt, olisimmeko pystyneet tähän, jos olisimme kaksi freelancetoimittajaa”, Susanna Reinboth sanoo nyt.

”Meihin kohdistui painostusta ylhäältä poliisiorganisaatiosta. Motiivejamme, lähteitämme ja työtämme kyseenalaistettiin. Painostusta kuitenkin hillitsi pikkaisen se, että olemme *Helsingin Sanomien* toimittajia. En tiedä kuinka olisi käynyt, jos täsmälleen samat jutut olisi tehnyt kaksi freelanceria. Vahva uutisorganisaatio on jonkin verran suojannut meitä loalta, panettelulta ja kyseenalaistamiselta.”

Parivaljakon työ sai huipennuksensa helmikuun puolivälissä, kun Sanoman kustantama *Keisari Aarnio* julkaistiin. Yli 400-sivuinen kirja kertoo, miten Aarnion jäljille päästiin, miten häntä vastaan koottiin todistusaineisto ja miten hänet tuomittiin.

Ja miten poliisi ja media onnistuivat vuosien ajan ummistamaan silmänsä hänen rikoksiltaan.

PASSI JA REINBOTH kertovat linjanneensa lähteiden käytön perussäännöt heti Aarnio-tutkimustensa alussa. Työpari jakaisi kaikki tietolähteet keskenään, jottei yhtä ja samaa lähdettä esimerkiksi erehdyttäisi luulemaan kahdeksi. Samoin päätoimittajat pidettäisiin tietoisina lähteistä.

”Näin kannattaisi toimituksissa laajemminkin toimia. On ilmeisen harvinaista, että päätoimittajat tietävät, mihin tietoihin ja mihin lähteisiin jutut perustuvat”, Reinboth sanoo.

”Koin oloni turvalliseksi, kun tiesin, että esimieheni seisovat sataprosenttisesti juttujen takana.”

KEISARI AARNIOSSA on voimakasta kritiikkiä myös toimittajia kohtaan. Aarniolla oli uskollisia, näkökulmissaan hänelle kuuliaisia luottotoimittajia. Aarnio tunnettiin mukavana miehenä ja joviaalina, alamaailman asiat näköalapaikaltaan tarkasti näkevänä tietolähteenä. Sellaisesta miehestä ei helposti haluta kirjoittaa kriittisesti. Susanna Reinboth pitää ongelmaa suomalaiselle journalismille tyypillisenä.

”Monet toimittajat tykkäävät siitä, että saavat liikkua vallan kabineteissa. Läheisyys valtaapitävien kanssa vie joskus näkökyvyn. **Kari Suomalainen** kertoi aikoinaan, että hän oli erehtynyt menemään johonkin kokkareille juttelemaan poliitikkojen kanssa, eikä sitten pystynyt pariin viikkoon tekemään heistä pilapiirroksia.”

”Suomihan on siitä erikoinen maa, että voin tuosta vaan soittaa vaikka ministerille”, Minna Passi huomauttaa.

”Ei se ole maailmalla tavallista. Kun olen jutellut ulkomaisten tutkivaa journalismia tekevien kolle-

Aarnion jäljillä. Helsingin Sanomien Minna Passi ja Susanna Reinboth aikovat seurata Aarnio-tapauksen etenemistä jatkossakin. ”Toki lomakin voisi jossain vaiheessa olla hyvä ajatus.”

MINNA PASSI

O Työskennellyt Helsingin Sanomissa vuodesta 2007, josta valtaosan rikostoimittajana. Passin erikoisalaa ovat vakava ja järjestäytynyt rikollisuus.

goiden kanssa, niin Suomessa on tosi hyvä 'access'. Se on sekä hyvä että huono asia."

Passi ja Reinboth sanovat tunnistavansa vallan viehätyksen myös omassa työssään.

"Ihmiset ovat useimmiten mukavia, eikä kivoille ihmisille halua mitään pahaa. En itsekään osaa sanoa, kuinka monta skuuppia on uran aikana tällaisen takia lipunut ohi", Passi naurahtaa.

"Mutta luottamukseni poliisiin on kyllä vähentynyt tämän keissin myötä huomattavasti", Reinboth jatkaa.

"Pitää aina muistaa, että olen toimittaja. Tehtäväni ei ole luottaa vallanpitäjiin vaan valvoa heitä."

AARNIO TEKI *Hesarin* suhteen suuren virheen, Passi ja Reinboth sanovat. Aarnion hyvin hallitsemaa mediapeliä ei edes yritetty Sanomatalon suuntaan. Ehkä Aarnio luotti siihen, että luottotoimittajat *Suomen Kuvalehdessä*, *Iltalehdessä* ja MTV:ssä ovat tarpeeksi, ehkä kysymys oli jostain muusta. Aarnio ja

> **"En tiedä kuinka olisi käynyt, jos täsmälleen samat jutut olisi tehnyt kaksi freelanceria.**
>
> Susanna Reinboth, toimittaja, Helsingin Sanomat

hänen lähipiirinsä Helsingin huumepoliisissa eivät halunneet antaa kommenttejaan *Hesarille* koko tutkinnan ja oikeusprosessin aikana.

"Se oli heiltä katastrofaalinen virhe. Heidänhän olisi pitänyt tulla tapaamaan meitä ja juttelemaan meille mukavia! Olemme siunailleet, että luojan kiitos he eivät tehneet niin. Me totesimme, että hankitaan faktoja ja tehdään jutut sillä perusteella", Reinboth muistelee.

Näin Passi ja Reinboth välttivät kokonaan kiusauksen uskoa joviaalin Aarnion loruiluita.

SILTI JUTUT olisivat voineet jäädä tekemättäkin. Oli siinä ja siinä, lähtikö toimittajakaksikko vuoden 2013 alkupuolella penkomaan koko vyyhdin avanneita helsinkiläisprostituoitu **Saaran** hurjia, sittemmin täysin tosiksi osoittautuneita väitteitä Aarniosta, tämän rahankäytöstä sekä Aarnion ja Saaran suhteesta.

"Tunnustan, että olin lähellä tehdä virheen. Katsoin, että kun tämän ihmisen taustassa on vähän sellaista feelua, niin hän on epäluotettava, eli häntä ei kannata kuulla", Reinboth sanoo.

"Tuohan on hirveän pelottava ajattelutapa! Korkeassa yhteiskunnallisessa asemassa oleva puhuisi automaattisesti totta. Ja heikommassa asemassa oleva automaattisesti valehtelisi. Tällainen ajattelu antaa vallankäyttäjille hyvät mahdollisuudet käyttää asemaansa väärin. Tuntuu, että Aarniokin on lähtenyt siitä, ettei kukaan usko Saaraa. Eikä kukaan ollutkaan uskoa."

"Näiden vuosien aikana olemme toki keskustelleet ihmisten kanssa, joiden taustassa on enemmänkin hämärää. Hyvää, kovaa, paikkansapitävää tietoa on tullut sieltäkin", Minna Passi jatkaa.

"Ihmisillä voi olla monenlaisia

SUSANNA REINBOTH

● Työskennellyt Helsingin Sanomien oikeustoimittajana vuodesta 1990. Vuosina 2004–2012 hän oli Nelosen uutisissa.

● Reinboth ja Passi voittivat Aarnio-uutisoinnista Lumilapio-palkinnon vuonna 2014.

taustoja, mutta se ei vielä kerro, miten luotettavia he ovat toimittajan lähteinä. Jokainen tapaus pitää katsoa erikseen, ja kuunnella mitä ihmisellä on sanottavaa."

AARNION LUOTTOTOIMITTAJIKSI *Keisari Aarniossa* esitutkintamateriaalin perusteella nimetyt *Suomen Kuvalehden* **Pekka Anttila** ja *Iltalehden* **Risto Kunnas** eivät ole myötäilijän leimaa hyväksyneet. *Journalistin* haastattelussa miehet korostivat käyttäneensä lähteitä kirjassa esitettyä monipuolisemmin ja muistuttivat juttujensa edenneen julkaisuun normaalin journalistisen prosessin kautta.

Passi ja Reinboth pitävät kiinni tulkinnastaan.

"Viestittely heidän ja Aarnion välillä ei anna kuvaa tavanomaisesta journalistin ja tietolähteen suhteesta. Kyllä se puhuu omaa kieltään", Reinboth huomauttaa.

"Anttila kävi oikeudessakin näyttämässä peukkua Aarniolle. Se on ihan poikkeuksellista. Olemme istuneet lukuisissa ja lukuisissa oikeudenkäynneissä, emmekä ole koskaan nähneet mitään vastaavaa toimittajilta", Passi jatkaa.

"Eikä sekään ole mielestäni normaalia, että toimittaja kirjoittaa viestin rikoksesta epäillylle tietolähteelleen: 'Taistele!!!'"

"Meidän peruspointtimme on se, että lukijoidenkin pitäisi tietää, jos rikoksesta epäiltyä haastatellaan, tai hän vaikuttaa keskeisesti jutun sisältöön. Epäillyllä on omassa asiassaan voimakas motiivi valehdella", Minna Passi sanoo.

TOIMITTAJIEN AMMATTIKUNNALLE itsekritiikki ei aina ole helppoa, Passi ja Reinboth huomauttavat.

"Aarnion läheisten toimittajien on vaikea selittää edes itselleen, että he eivät ole huomanneet vuosikymmenen skuuppia, vaikka ovat olleet ihan metrin etäisyydellä", Reinboth sanoo.

"Ketuttaahan se ketä vain, jos on tehnyt virheen. On äärimmäisen mälsää mokata. Meidän ammatissamme se on myös julkista", Passi jatkaa.

Monessa muussa ammatissa virheet eivät ole samalla tavalla kaikkien nähtävillä. Passi ja Reinboth toivovat Aarnion tapauksen virittävän keskustelua myös toimittajien osaamisesta, etiikasta, toimintatavoista ja suhteesta valtaan.

"On ymmärrettävää, ettei toimittajien ole helppo puuttua oman ammattikuntansa työskentelytapojen ongelmiin. Silloin saa helposti vastaansa vihaisia kollegoita, eikä se tietenkään ole kenestäkään mukavaa", Minna Passi sanoo.

Passi ja Reinboth kehottavat valppauteen esimerkiksi tietolähteiden kanssa. Jälleen palataan siihen, että kiinnostavan, hyvässä asemassa olevan lähteen vinkeistä ei saa hurmaantua liiaksi.

"Jos minulla olisi tosi läheinen viranomaislähde, jolta paljastuisikin todella rankka rikostausta, ei minulla olisi mitään tarvetta häntä enää sympaattisesti kuunnella", Minna Passi sanoo.

"Ei lähde voi pelata moneen suuntaan outoja pelejä, ja sitten odottaa että toimittaja pysyy hänen rinnallaan. Toki lähdesuoja on tärkeä asia, mutta ei lähteelle tarvitse olla maailman tappiin lojaali, jos hän on tehnyt jotain hirvittävää." ●

YHDESSÄ

JENNI ALEXANDROVA JA SAMI KURONEN

Jenni Alexandrova ja Sami Kuronen ovat juontaneet Radio Suomipopin Popstudio-ohjelmaa syksystä 2014. Alexandrova toimi aiemmin ohjelman tuottajana.

Alexandrova, 36, työskentelee myös tv-juontajana. Aiemmin hän on työskennellyt Radio Rockin juontajana ja Nelosen uutisten toimittajana. Koulutukseltaan Alexandrova on medianomi.

Kuronen, 43, työskentelee myös tv-juontajana ja ääninäyttelijänä. Aiemmin hän on työskennellyt muun muassa juontajana Radio Aallossa ja Radio Auran Aalloissa. Kuronen opiskeli alalle Uudenkaupungin kansalaisopistossa.

Luottopari

Radiojuontajana on työkaverin iholla aivan toisella tapaa kuin toimistotyössä, sanovat Jenni Alexandrova ja Sami Kuronen.

MARJA HONKONEN, TEKSTI • TEEMU KUUSIMURTO, KUVA

Jenni Alexandrovan ja **Sami Kurosen** työpäivät alkavat yleensä aina samalla tavalla: läppäri auki, kahvikoneesta kuppi kahvia ja sitten nopeasti juorut. Radio Suomipopin iltapäiväohjelman *Popstudion* juontajat jakavat avoimesti yksityiselämän ilot ja surut.

He työskentelevät kahdeksan tunnin työpäivänsä niin tiiviisti yhdessä, että ovat vitsailleet samanlaisten tuulipukujen hankkimisesta.

”Enemmän me olemme yhdessä kuin omien kumppaneidemme kanssa”, Kuronen toteaa.

Juontajaparina on työkaverin ”iholla” toisella tavalla kuin toimistoduunissa. Suorassa lähetyksessä on pystyttävä lukemaan toista sanattomasti, tunnettava tämän hyvät ja huonot puolet, ajatukset, rytmi ja se, kuinka pitkälle voi piikittelyssä mennä.

Alexandrova ja Kuronen ovat studioon mennessään sopineet yhdessä aiheista, mutta eivät vuorosanoista. Kun keskustelu vie odottamattomaan suuntaan, on vain luotettava, että maaliin päästään yhdessä.

Alexandrova rakastaa spontaaniutta. Peruslähetystä hän ei tekisi mielellään koskaan.

”On ihanaa, jos toinen itkee, nauraa tai raivostuu. Silloin ollaan onnistuttu.”

ALEXANDROVA JA KURONEN ovat juontaneet *Popstudiota* yhdessä syksystä 2014.

Viime syyskuussa he joutuivat tiukkaan tilanteeseen, kun mäkilegenda **Matti Nykänen** saapui suoraan lähetykseen haasteltavaksi myöhässä ja tukevassa humalassa. Juontajat keskeyttivät haastattelun liian myöhään, ja JSN antoi langettavan.

> ”Enemmän me olemme yhdessä kuin omien kumppaneidemme kanssa.
>
> Sami Kuronen, radiojuontaja

Jälkikäteen heitä harmittivat sekä omat virheet että Nykäsen käytös. JSN:n päätöstä he pitävät oikeana. Oli selvää, että haastattelu olisi pitänyt panna poikki paljon aiemmin, mutta oikean ratkaisun tekemiseen meni hetki.

”Kun tilanne tulee yllättäen, ainoastaan epäihminen voi toimia robottimaisesti heti oikein”, sanoo Alexandrova.

Välillä työ on tervanjuontia. Työparista molemmat kuitenkin ovat harvoin samana päivänä ”jäässä”. Silloin on onni voida sanoa ”sori, tänään ei vain lähde”, Kuronen ja Alexandrova sanovat.

Alexandrovan mukaan Kurosen vahvuus on pitkän kokemuksen tuoma taito. Halutessaan tämä voisi tehdä lähetyksen ilman yhtäkään virhettä.

Alexandrovalta Kuronen taas on oppinut heittäytymistä.

”Sami on aina näyttänyt rokkistaralta, mutta nyt sen sisällä oleva rebel tulee esille. Aiemmin se oli rokkistaran kaapuun puettu insinöörimäinen suorittaja. Kaikella rakkaudella”, Alexandrova sanoo.

VIIME VUONNA työparilla oli paljon omia kiireitä. Kuronen kuvasi *Temptation Island Suomi* -sarjan toista kautta, Alexandrova muun muassa uutta *Kummalliset kammot* -sarjaa.

Useiden töiden yhdistäminen ruuhkavuosiarkeen on uuvuttavaa. Silti radiojuontaminen ja tv-keikat tukevat toisiaan.

”Televisiojulkisuus muokkaa meidän henkilöbrändimme. Enemmän siinä on plussia kuin miinuksia”, Kuronen arvioi.

Kumpikaan ei ole loikkaamassa *Popstudiosta* muualle, ainakaan vielä. Alexandrovan mukaan radiotyössä menee vuosi kaksi paitsi saada juontajaparin dynamiikka kohdalleen myös rakentaa luottamus kuulijoihin.

”Toivottavasti on vielä vuosia jäljellä. Tämä on pirun hauskaa työtä.” ●

Poliittiset skandaalit tulivat jäädäkseen

ESSEE

ANNE MOILANEN,
ANNE MOILANEN ON TOIMITTAJA, JOKA TYÖSKENTELEE YLEN A-STUDIOSSA. HÄN OPISKELI VUOSINA 2015–2016 OXFORDIN YLIOPISTOSSA, JOSSA HÄN TEKI VERTAILEVAN TUTKIMUKSEN SUOMEN JA ISO-BRITANNIAN POLIITTISISTA SKANDAALEISTA.

Skandaalijulkisuus on selvästi vahingoittanut Juha Sipilän ja Anne Bernerin mainetta, kirjoittaa Anne Moilanen.

KUVA: RIITTA SUPPERI

Mitä liikenne- ja viestintäministeri **Anne Bernerin** (kesk.) junailemassa Finavia-jupakassa oikeastaan tapahtui? Totuutta ei tiedetä tänäkään päivänä, vaikka erikoista vahingonkorvauskiistaa valtion lentoasemayhtiön 34 miljoonan euron tappioista ovat puineet jo sekä Valtiontalouden tarkastusvirasto että eduskunnan tarkastusvaliokunta.

Syksyllä 2016 alkanut Finavia-kohu kuivui kokoon, eikä puhjennut täysimittaiseksi poliittiseksi skandaaliksi. Miksi ei?

SKANDAALITUTKIMUKSEN mukaan syitä on ainakin kolme.

Ensinnäkin poliittisen skandaalin alkupisteenä on oltava selkeä normirikkomus, johon voi sisältyä myös rikos. Jos kyse on seksiskandaalista, jotka ovat Suomessa harvinaisia, melko lieväkin rikkomus saattaa johtaa skandaaliin. Bernerin Finavia-toimista ei kuitenkaan edelleenkään ota selvää, mitä lopulta on tapahtunut: Onko vallan väärinkäyttöä ollut vai ei? Kiistaton näyttö on jäänyt puuttumaan.

Toiseksi, kukaan ei ole lähtenyt ristiinnaulitsemaan Berneriä, minkä poliittinen skandaali syntyäkseen vaatisi. Berner on pääministeri **Juha Sipilän** (kesk.) suosikki, jota Sipilä myös Finavia-jupakan aikana tehokkaasti suojasi osoittamalla toistuvasti julkisen tukensa.

Kolmanneksi, Berner ei ole jäänyt kiinni epärehellisyydestä. Suurin tuho ei usein synny alkuperäisestä poliitikon rikkomuksesta, vaan sitä seuraavasta julkisesta kieltämisestä. Kieltämiseen voi sisältyä selittelyä, ristiin puhumista, jopa suoranaista valehtelua, joista kiinni jääminen lopulta katkaisee kamelin selän. Nyrkkisääntö on, että toisen kerran tapahtuva rikkomus ei enää ole anteeksi annettavissa, kun alkuperäinen teko olisi ehkä vielä ollut. Skandaalista pelastautuminen sen loppuvaiheessa voi onnistua, jos poliitikko osaa julkisuudessa uskottavasti katua ja pyytää anteeksi.

Tämä on erityisen vaikeaa suomalaisille poliitikoille.

POLIITTISET SKANDAALIT yleistyivät Suomessa vasta 1980-luvulla. Presidentti **Urho Kekkosen** yli 25-vuotisella valtakaudella ne olivat harvinaisia. 1970-luvulla Suomessa oli professori **Anu Kantolan** tutkimuksen mukaan neljä poliittista skandaalia, 2000-luvulla jo 37. Suomessa poliittiset skandaalit ovat tyypillisesti liittyneet taloudellisten etujen saamiseen tai valta-aseman väärinkäyttöön.

Nykyisin mediassa tapahtuvat poliittiset skandaalit edellyttävät paljastusta. Poliitikon rikkomus tulee julkiseksi suurelle yleisölle, eikä jää vain pienen sisäpiirin tiedoksi. Samasta syystä juoru ei ole poliittinen skandaali, vaikka sen aihe olisi tottakin. Poliittisia skandaaleja ei myöskään synny diktatuureissa, yksipuoluejärjestelmissä tai ylipäätään olosuhteissa, joissa ei ole vapaata demokratiaa ja tiedonvälitystä.

VAIKKA POLIITIKOT pelkäävät skandaaleja, ne ovat samaan aikaan myös demokratian kulmakivi. Poliittiset skandaalit osoittavat, että vallanpitäjiä uskalletaan arvostella.

Toisin kuin esimerkiksi brittiläiset, suomalaiset politiikan toimittajat kokevat olevansa skandaaleissa liikkeellä ilman omaa agendaa. Tämä sisältää ajatuksen, että toimittajat eivät yritä saada poliitikkoja eroamaan tehtävästään – asia, jonka brittitoimittajat myöntävät ilman muuta, mutta suomalaiset eivät millään, ainakaan julkisesti.

Suomalaisille toimittajille on vaikea puheenaihe, että omalla tiedotusvälineellä ja siellä tehdyillä linjauksilla voi olla valtaa, esimerkiksi vaikutusta päivänpolitiikkaan. Riippumattomuuden nimeen vannovat Suomessa puoluelehtiä lukuunottamatta lähes kaikki mediat ja toimittajat, vaikka ne eivät ehkä todellisuudessa olisikaan ihan sitä. Kuinka puolueettomana yleisö minkäkin median uutisoinnin lopulta kokee, olisikin kiinnostava aihe jatkotutkimukselle.

> ”Poliittisessa skandaalissa ei useinkaan ole olennaisinta, onko jokin teko laiton vai ei.

NYKYHALLITUKSEN MINISTEREISTÄ skandalööseimmät ovat olleet Berner ja erilaisissa omaisuus- ja julkisuuskohuissa rypevä Juha Sipilä. Myös sosiaali- ja terveysministeriksi elokuussa nousseen kansanedustaja **Pirkko Mattilan** (ps.) taannoinen humalatila Tukholman edustusillallisella viime keväänä nousi myöhemmin otsikoihin. Mattilan skandaali jäi kuitenkin pieneksi ja unohtui pian, koska hän myönsi tekonsa.

Sen sijaan Juha Sipilä on omalla toiminnallaan jatkuvasti pahentanut tilannettaan ja antanut aineksia uusille kohuille.

Poliittisessa skandaalissa ei useinkaan ole olennaisinta, onko jokin teko laiton vai ei. Pelkkä epäily voi johtaa skandaaliin, minkä lisäksi on hyvin paljastavaa, miten poliitikko toimii yllättävässä tilanteessa.

Läheskään kaikki poliitikot eivät selviydy raa'asta skandaalijulkisuudesta hyvin, eivätkä pysty tekemään sen keskellä järkeviä ratkaisuja.

Juha Sipiläkin periaatteessa selvisi loppuvuoden 2016 Terrafame-sotkusta, mutta osaamaton toiminta heikensi häntä. Hän on nyt aivan eri tavalla toimittajien ja kansalaisten tarkkailussa kuin ennen. Tämä näkyi muun muassa tukussa kanteluita, jotka tehtiin Sipilän vienninedistämismatkasta Intiaan tammikuussa, heti Terrafame-jupakan jälkeen.

MYÖS ANNE BERNERIÄ tapaus Finavia vahingoitti. Hänen viimeaikaisten aloitteidensa kaatuminen hallituksessa on periaatteessa normaalia poliittista toimintaa. Nyt joka risaus uutisoidaan. Berner ei ole enää julkisuudessa samalla viivalla muiden poliitikkojen kanssa.

Skandaalijulkisuus on selvästi vahingoittanut Sipilän ja Bernerin mainetta. Julkisuudessa heidän molempien tapaukset on kaikkea muuta kuin loppuun käsitelty.

Poliittiset skandaalit ovat usein monimutkaisia ja sotkuisia tapahtumaketjuja, joissa voi olla avoin loppu. Se tarkoittaa, että esimerkiksi Finavia-keitos kuplii pinnan alla niin kauan kuin tapahtumia ei ole lopullisesti selvitetty.

Jos Finaviasta tulee vielä tällä vaalikaudella julkisuuteen ratkaisevaa uutta tietoa, Berneriä koskeva poliittinen skandaali syttyy taas täyteen roihuun – niin kuin se ei olisi koskaan hiipumassa ollutkaan.

Samoin jatkuva kiinnostus kohdistuu Sipilän omistuksiin.

Bytte bransch. Pelagia Wolff och Anna Dammert inledde sin yrkeskarriär som journalister. I dag jobbar de som kommunikatörer.

De tog steget till andra sidan

LINA LAURENT, TEXT • KARL VILHJÁLMSSON, FOTO

Gränsen mellan journalistik och pr suddas ut. Journalister som blir kommunikatörer hör till vardagen.

”Du har sålt din själ åt djävulen.” **Anna Dammerts** tidigare studiekamrat och kollega i branschen var inte nådig då han hörde att Dammert skulle börja jobba som informatör på rederiet Transfennica. Året var 1996 och bakom sig hade Dammert knappt 10 år som visstidsanställd på Svenska Yle.

Att lämna journalistiken var inget hon planerat. Hon blev plötsligt utan ett utlovat jobb på Yle och samtidigt erbjöds hon ett moderskapsvikariat som informatör.

Efter Transfennica fortsatte Dammert till konsultföretaget JKL. Sedan blev det Stora Enso och i dag jobbar Dammert som kommunikationschef på det multinationella läkemedelsföretaget GSK (GlaxoSmithKline) där hon stortrivs.

”Innan jag började i företagsvärlden hade jag en jättenegativ bild av storbolag. Som journalist ska man vara sanningens megafon men jag har lärt mig att sanningen kan se ut på olika sätt. Stora företag har också kapacitet att göra mycket gott.”

EN ANNAN före detta journalist som redan länge jobbat som kommunikationsproffs i företagsvärlden är **Pelagia Wolff**. Hon är ledande konsult på kommunikationsföretaget Miltton.

I Milttons entré möts besökaren av en blåvit affisch för Finlands 100-årsjubileum där företaget är en viktig samarbetspartner. På en vägg längre in hänger diplom och utmärkelser. Bland annat har Miltton och nätverket Tahdon2013 fått pris för företagsinitiativet inom ramen för kampanjen #metahdomme, som arbetade för en könsneutral äktenskapslag.

Wolff studerade i tiden kommunikation på Helsingfors universitet och gick kurser i journalistik på Soc&kom. Hon började som reporter på FNB och blev senare

ekonomijournalist på *Hufvudstadsbladet*. Småningom blev hon genom ett moderskapsvikariat informatör på Nordiska investeringsbanken (NIB).

”På den tiden var attityderna ganska starka och gamla garvade journalister undrade om jag på riktigt skulle ta steget till andra sidan.”

Det gjorde hon – främst för att pröva något nytt.

”Jag tror också det är en personlighetsfråga. Jag upplever att jag är i ett serviceyrke och att min uppgift är att göra livet lite lättare för mina kunder. Journalister måste vara ganska tuffa och som yngre tyckte jag att jag inte var riktigt tillräckligt tuff.”

FÖR DAMMERT var det inte helt lätt att lämna journalistidentiteten bakom sig.

”Jag kände att jag inte värdesattes på samma sätt när jag inte längre var journalist. Jag tror ändå jag har kvar mina journalistiska ideal. Soc&kom hade en otroligt stark inverkan på mig och den journalistiska etiken genomsyrar mitt sätt att tänka.”

På vilket sätt syns det i ditt jobb?

”När jag berättar historien om vårt företag är jag noga med att föra fram också det som ska fixas. Jag vill inte måla upp en rosenröd bild utan vill vara öppen med utmaningar och svårigheter. Det är också en fråga om trovärdighet.”

Wolff jobbar i dag mest med finansiell kommunikation och med hur företag möter potentiella, nuvarande och tidigare arbetstagare. I framtiden vill hon jobba mer med samhälleliga företagsvarumärken.

”Förut positionerade sig företag främst mot sina konkurrenter. I dag är deras roll i samhället viktigare. Ju mer ett företag gör det desto mer kan det påverka samhället.”

Men hur påverkas samhället av att kommunikationsföretagen får en allt viktigare roll i samhällsdebatten? Och vad händer när allt fler journalister börjar jobba för kommunikationsföretag?

Wolff säger att det är viktigt att vi har oberoende starka medier med duktiga proffs.

”Jag vet inte hur illa det är att enskilda journalister går över. Jag ser det inte heller som ett moraliskt val mellan gott och ont. Journalister i företagen kan öka förståelsen för journalistik och de vet vad journalister behöver. Det finns med andra ord många fördelar”, säger Wolff.

Dammert säger att det är självklart att journalistiken urvattnas och att de granskande elementet minskar ”om man ser en problematik i vem man riktar sig till och vems ärenden man går”.

”Det blir därför allt viktigare att se till att det finns grävande journalister och forum för dem.”

> **Jag upplever att jag är i ett serviceyrke och att min uppgift är att göra livet lite lättare för mina kunder.**
>
> Pelagia Wolff, konsult, Miltton

FÖR ARTIKELN HAR ÄVEN PROFESSOR JAANA HUJANEN VID SVENSKA SOCIAL- OCH KOMMUNALHÖGSKOLAN OCH FORSKAREN AULI HARJU VID TAMMERFORS UNIVERSITET INTERVJUATS.

ANNA DAMMERT, 50	PELAGIA WOLFF, 38
Utbildning: Pol.kand. (journalistik, Soc&kom).	Utbildning: pol.mag. (kommunikation, Helsingfors universitet), ekon.kand. (organisation och ledarskap, Hanken)
Journalistjobb: Radio Mellannyland, Västra Nyland, Radio Vega och FST (i dag Yle Fem). Fick en Venla för talkshowen På löpande band.	Journalistjobb: FNB och Hbl.
Kommunikatörsjobb: Transfennica, JKL, Stora Enso och GSK.	Kommunikatörsjobb: Nordiska investeringsbanken, frilansjobb för olika företag och Miltton.

Fräscht med journalister

På kommunikatörernas förening ProCom syns trenden med journalister som blir kommunikatörer tydligt. Av medlemmarna har 14 procent bakgrund i mediebranschen och **Elina Melgin**, ProComs vd, tror att andelen kommer att öka. På ProCom är frågan om journalisternas framfart i kommunikationsbranschen högst aktuell men också aningen känslig.

”När ett kommunikatörsjobb blir ledigt så är det inte bara kommunikatörer som söker jobbet utan också många journalister. En erfaren kommunikatör med utbildning i branschen blir utan jobb och känner sig lätt orättvist behandlad.”

Utvecklingen är oundviklig och det gäller att anpassa sig, säger Melgin. Hon tycker också att journalisterna tillför nya tankar.

”Journalisterna är ofta mer kritiska och det är fräscht.”

Hon frågar sig ändå om det i slutändan är bra att yrkeskårerna närmar sig varandra.

”Journalisterna är ansvariga för publiken medan kommunikatörerna sist och slutligen är ansvariga för sina arbetsgivare. Man får ändå inte glömma att också kommunikatörer följer strikta etiska riktlinjer, bland annat om hur man använder konfidentiell information.”

Lina Laurent

kolumn

Hur börjar din morgon?

MAGNUS LONDEN magnus.londen@gmail.com SKRIBENTEN ÄR FRILANSJOURNALIST OCH FÖRFATTARE FRÅN HELSINGFORS.

Även om jag är en obotlig pappers-tidningskramare, tar jag allt oftare före frukosten en snabb horror-check via USA på skärmen. I denna nyhetskoll intresserar endast The Donald och inget annat.

Det här är förstås inte klokt.

Men jag är ju inte ensam. Trump-sjukan är en global medial epidemi.

Men eftersom **Donald Trump**, helt medvetet och med stor njutning, förvandlat sitt presidentskap till en kamp mot #dishonestmedia är alltsammans relevant för branschen även utanför USA.

Så när en av mina hjältar, **Megyn Kelly** från Fox News (hon är numera på NBC), gav ut sin bok *Settle for more* (2016) beställde jag den samma dag den utkom.

Kelly var den som, enligt egen utsago (och hon kan argumentera för det trovärdigt), helt ofrivilligt blev en del av den amerikanska presidentvalskampanjen. Först försökte Trump smöra för henne – bildbevis finns i boken – men då det inte funkade gick han till attack.

Efter en debatt, som en kritisk Kelly ledde, utbrast Trump de famösa orden: ”You could see there was blood coming out of her eyes, blood coming out of her.... wherever.”

Det uppfattades som en hänvisning till Kellys menstruation och alla gick vi i taket.

MEN HUR ÄR DET att vara den utpekade journalisten? Att få Trumps twittersoldater mot sig? Att plötsligt märka att inget längre handlar om substans utan endast om ens mens samtidigt som ens nya officiella namn blir ”Crazy @megynkelly” plus att presidentkandidaten i offentligheten ger en attribut som bimbo, lightweight, lögnare, sjuklig och så vidare.

”Trump är med andra ord en helt logisk president för vår självupptagna tid.

Kelly och (för det mesta) Fox väljer att inte replikera till Trump. De tiger och försöker debattera vidare. Det gör Trump ännu vansinnigare. Han vill ha fighten. Måste ha fighten. Men Kelly går aldrig till motattack.

Däremot nappar otaliga Trumpfans på sin ledares förnedringskampanj och Kelly får utstå otaliga påhopp (”you fucking cunt” är den vanliga hälsningsfrasen), det blir livvakt, det blir isolering och utsatthet, tills hon efter närmare ett år av hatkampanj helt enkelt inte längre klarar det, och väljer att träffa Trump privat. För att få ärendet från dagordningen.

I Trump tower möter hon en strålande glad Donald. Som om ingenting någonsin skulle ha hänt. Från den stunden lägger sig freden, det ensidiga twitterkriget tar då och där slut.

Varför? För att han slutligen fick hennes uppmärksamhet.

Allt var ”bara” ren och skär mobbning. Extrem narcissism. Livsfarlig pojke ute på korståg.

Trump är med andra ord en helt logisk president för vår självupptagna tid. Men samtidigt är Kelly vår tids journalist. Ambitiös, hård, faktaspäckad. Och som hon själv skriver (fritt översatt):

Jag tror inte att det som störde Trump var att jag var kvinna, utan att jag var en kvinna med makt. Jag hade kvällssändningen klockan nio på Fox News, hans favoritkanal, och han fick mig inte på knä.

Efter att ha läst boken inser jag äntligen att det inte finns någon som helst underhållningsfaktor i Donald Trump. Hans show – verkligheten – är inte en freak-kabaré. Det är inte värt att stiga upp på morgonen för detta.

Det som däremot är värt att stiga upp för är oberoende och kritisk journalistik.

notiser

HACKARE BELYSTE KOMMUNDATA

DET FINNS mycket dold kunskap i offentliga dokument på nätet, som med hjälp av datavisualisering kan sätta färg på en annars grå valbevakning. Inför kommunalvalet i april ordnade Yle sitt första Valdatahack 17 februari i Stora smedjan i Böle.

”Vi är positivt överraskade över att så många deltog. Vår målsättning var att samla drygt 20 personer, det kom dubbelt så många”, berättar **Mikael Hindsberg**, konceptutvecklare på Svenska Yle och en av arrangörerna för evenemanget.

Uppskattningsvis hälften av deltagarna var journalister och bland de övriga deltagarna fanns bland annat kodare, informatörer och forskare.

”Den samlade kompetensen var bred och det fanns representanter från mediehus som Yle, KSF Media och Alma Media, men även från andra organisationer som Kommuntorget, Webbhuset, Helsingfors universitet och justitieministeriet. Dessutom deltog HSS Media på distans från Vasa.”

ARRANGÖRERNA HADE tagit fasta på en av de synpunkter som **Arto Satonens** (saml.) arbetsgrupp framförde i sin rapport i somras, nämligen att Yle ska stödja hela mediebranschen.

”På Yle har vi aktivt tagit i bruk tjänsten wikidata, som ger en utmärkt infrastruktur för den här typen av faktasökande och visuella presentationer. Det är en öppen tjänst som också andra kan använda.”

Enligt Hindsberg krävs det inga avancerade hackarkunskaper för att hitta och synliggöra intressanta statistiska fakta.

”För att visa möjligheterna med verktygen gjorde jag på en kvart en enkel kommunkarta över den rödgröna bubblan. Verktygen är till för att stödja arbetet och det är fortfarande upp till journalisterna att hitta de intressanta frågorna.”

RESULTATEN DÅ? Vad grävdes fram under dagen som kan komma att krydda kommunalvalsdebatterna?

”Deltagarna får skicka in sina projekt till en tävling, men vårt hackathon handlade mer om att bygga en community och en infrastruktur inför de val som kommer inom de närmaste åren”, säger Hindsberg.

Johan Svenlin

etiikka

Luottamuksen arvoinen

MANU MARTTINEN, TEKSTI ● ANNA-KAISA JORMANAINEN, KUVITUS

JOURNALISTIN OHJE 10

JO 12: Tietolähteisiin on suhtauduttava kriittisesti. Erityisen tärkeää se on kiistanalaisissa asioissa, koska tietolähteellä voi olla hyötymis- tai vahingoittamistarkoitus.

Miten määritellä sopiva etäisyys tietolähteeseen?

Helsingin Sanomien toimittajien **Susanna Reinbothin** ja **Minna Passin** *Keisari Aarnio* -kirja (HS-Kirjat 2017) paljastaa hämmentäviä tietoja toimittajien ja vankeuteen tuomitun **Jari Aarnion** välisestä tiiviistä yhteistyöstä jutunteossa.

Kirjassa Reinboth ja Passi kirjoittavat, että *Iltalehdellä*, *Suomen Kuvalehdellä* ja MTV:llä oli luottotoimittajat, jotka kirjoittivat Helsingin huumepoliisien kannalta myötäsukaisia juttuja. Kirjan tietojen mukaan Aarnio vaikutti juttujen näkökulmiin ja toimi jopa nimettömänä lähteenä, vaikka oli rikoksista epäilty.

KIRJA NOSTI ESIIN kysymyksen, millaiset välit toimittajalla voi olla tietolähteen kanssa.

On selvää, että ilman toimivia lähdeverkostoja ja suhteita on vaikeaa saada uutisvoittoja tai edes seurata oman alansa asioita. On silti eri asia pitää luottamuksellista ja ammattillista suhdetta lähteeseensä kuin olla ”luottotoimittaja”.

Keisari Aarnion perusteella muutamalla toimittajalla oli hyvin tiiviit, jopa kaverilliset välit Aarnion kanssa. Yhteistyö näyttää johtaneen kestämättömiin journalistisiin ratkaisuihin, joiden seurauksena käsitys tapahtumista osaltaan hämärtyi. Tämä sai toimittajien esimiehetkin uskomaan Aarnion tarinoihin.

”Voiko toinen osapuoli eli krp olla uskottava ja esteetön tutkija. Miksi poliisijohto ja sisäministeriö välttelevät vastuuta? Aarnio tunnetaan pätevänä poliisina, joka on hoitanut taitavasti arkaluontoisia yhteyksiä rikollispiireihin”, kirjoitti *Suomen Kuvalehden* silloinen päätoimittaja **Tapani Ruokanen** pääkirjoituksessaan 17. huhtikuuta 2014.

> ”Etäisyys lähteeseen pitäisi pystyä määrittelemään journalistisin perustein.

SK:n jutut ovat säännöllisesti tuoneet esille asioita Aarnio-vyyhdistä juuri tästä näkökulmasta.

Iltalehti puolestaan käänsi vyyhden alkuvaiheessa kriittisen katseensa muun muassa tutkinnan kannalta keskeisen lähteen eli *HS:n* esiintuoman ”Saaran” taustojen selvittämiseen – eikä esimerkiksi siihen, miksi huumepoliisin pomolla oli seksisuhde prostituoidun kanssa.

Kirjoittelu synnytti mielikuvan huumepoliisiin kohdistuvan tutkinnan puolueellisuudesta ja siitä, että vyyhdissä olisi ollut kyse Helsingin huumepoliisiin kohdistuneesta ajojahdista. Kirja havainnollistaa, että näin ei ollut.

Tutkinnan kohteena olleet huumepoliisit tehtailivat ensimmäisen, vuonna 2007 alkaneen virkarikostutkinnan aikana kanteluita krp:n tutkinnasta. Näin he käyttivät hyväkseen yleistä mielipidettä, joka ei siinä vaiheessa voinut perustua tosiasioihin, koska tutkinta oli vielä kesken ja tutkintaaineisto oli salainen.

ON VAIKEAA yleispätevästi määritellä, mikä on sopiva etäisyys lähteen ja toimittajan välillä. Uutisen lähde saa olla vaikka lähisukulainen tai paras kaveri, kunhan juttua koskevat päätökset tehdään journalistisin perustein.

Journalistin ohjeiden mukaan ”tietolähteisiin on suhtauduttava kriittisesti, varsinkin jos lähteellä voi olla hyötymis- tai vahingoittamistarkoitus”. Myöskään journalistista päätösvaltaa ei saa luovuttaa ulkopuoliselle.

Sillä ei ole merkitystä, minkä journalismin alalajin piirissä työskentelee. Kysymys on sama: onko toimittajan suhde lähteeseen sellainen, että se kestää kriittisen tarkastelun?

Yhteiskunnallisten seurausten ja yleisen merkittävyyden kannalta on toki iso ero siinä, onko toimittajalla läheinen suhde huumepoliisin päällikköön vai entiseen mäkihyppääjään.

Etäisyys lähteeseen pitäisi silti pystyä määrittelemään journalistisin perustein. Viimeistään silloin pitäisi toimituksen hälytyskellojen soida, kun jutun nimetön lähde on itse rikoksesta epäilty. Varsinkin jos juttu käsittelee lähdettä itseään. ●

● TÄLLÄ PALSTALLA JOURNALISTI KÄSITTELEE JOURNALISTIN OHJEITA, JOTKA OVAT AJANKOHTAISIA TAI MUUTEN KIINNOSTAVIA.

anna hyvän kiertää

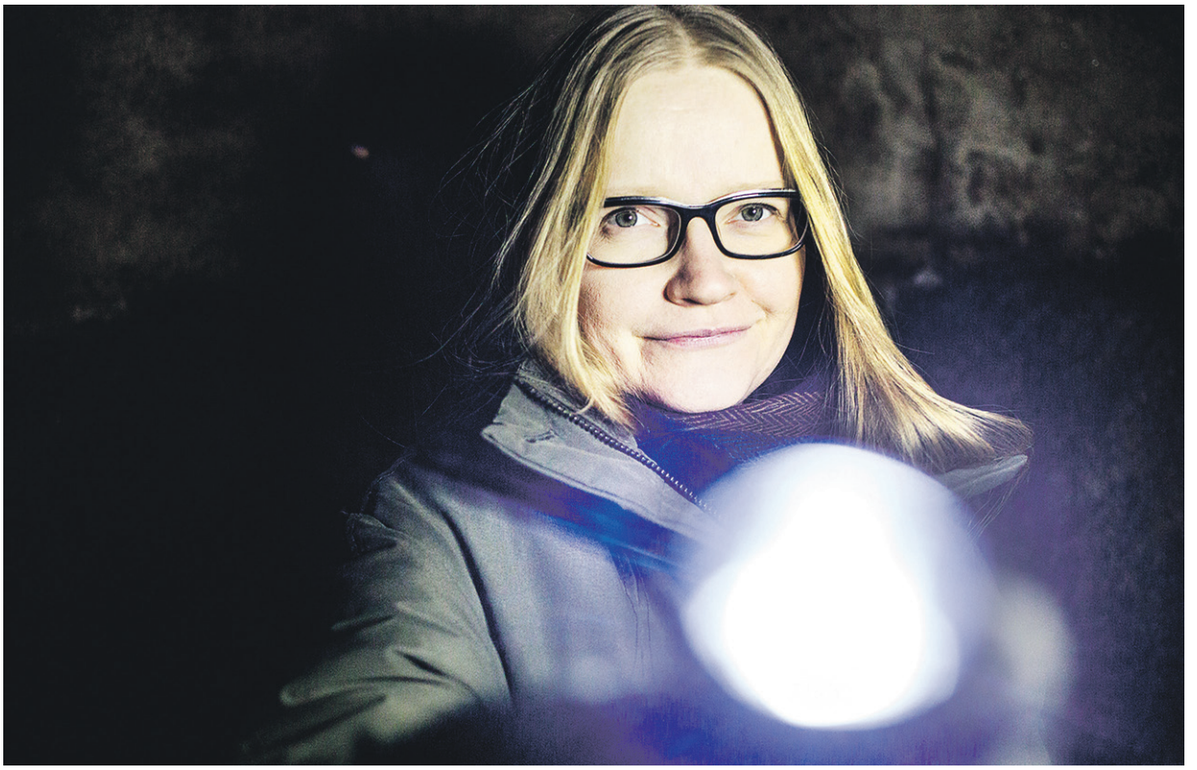

Samaan suuntaan. Johanna Vehkoon ”faktantarkistuksen työkavereita” ovat Faktabaari ja kansainvälinen faktantarkistajien yhteisö, joka pitää tiiviisti yhteyttä. ”En halua olla työni enkä elämäni suhteen pelkästään Suomen rajojen sisäpuolella”, Vehkoo sanoo.

JOHANNA VEHKOO

- Vapaa toimittaja ja tietokirjailija. Erikoistunut misinformaatioon ja faktantarkistukseen.
- Kirjoittanut journalismin tulevaisuudesta kirjan Painokoneet seis! (Teos, 2011) ja jälkiteollisesta maailmasta kertovan reportaasiteoksen Autiopaikoilla (Teos, 2016).
- Yksi Long Playn perustajista. Vetää Hacks/Hackers Helsinki -verkostoa.

TÄLLÄ PALSTALLA JOURNALISTI PYYTÄÄ ILMIANTAMAAN LOISTAVIA ALAN TUOTOKSIA. VIESTIÄ VIE SEURAAVAKSI ETEENPÄIN SE, JONKA TYÖ ESITELLÄÄN PALSTALLA.

Uusia kansalaistaitoja

NINA ERHO, TEKSTI • LIISA HUIMA, KUVA

”Olen seurannut misinformaatiota ja disinformaatiota verkossa ja pitänyt faktantarkistuksen koulutuksia pitkään. Lopulta tietoa alkoi olla niin paljon, että se vaati päästä ulos myös kirjoittamalla”, sanoo *Valheenpaljastaja*-juttusarjaa Ylen verkkoon vuodesta 2015 kirjoittanut **Johanna Vehkoo**.

”Seuraan faktoihin ja niiden puutteeseen liittyvää kansainvälistä keskustelua päivittäin ja kirjaan ylös juttuideoita, joita on nytkin varastossa varmaan kaksikymmentä. Kyseessä on niin iso yhteiskunnallinen vyyhti, ettei riitä, että siihen reagoidaan vain silloin, kun keskustelu käy kuumana esimerkiksi valeuutisten merkityksestä **Donald Trumpin** kampanjalle. Seurata pitää jatkuvasti, pelkkä reagointi ei riitä.

Kun aloin vuonna 2013 puhua koulutuksissani valeuutisista, jouduin aina selittämään, mitä ne ovat. Nyt niistä on kasvanut ilmiö, josta puhuvat kaikki. Uutta selitettävää on syntynyt, kun valeuutisiksi kutsutaan ties mitä kaikkea. Käsitteet ja niiden tarkoitus eivät saa hämärtyä.

Vaikka emme tiedä, miten paljon sosiaalinen media syventää kunkin poteroita, on kiistatonta, että esimerkiksi Facebookissa kaikki tieto näyttää samanarvoiselta, eikä ihmisillä aina ole työkaluja luokitella sitä. Faktan erottaminen fiktiosta on äärimmäisen tärkeää, koska yhteiskunnallinen keskustelu käy mahdottomaksi ilman yhteistä käsitystä tosiasioista.

Valheenpaljastajassa kerron käytännönläheisesti, miten esimerkiksi kuvahuijauksen tai valeprofiilin voi paljastaa. Yritän tehdä niistä uusia kansalaistaitoja toivoen, että jonain päivänä ne ovat jokaisella selkäytimessä. Työn motivaatio on klassisen journalistinen: tämä on tärkeää, ihmisten pitää saada tietää.

Juttujen perään ja sähköpostiini tulee paljon ’vihaista kansalaispalautetta’, mutta siinä ei osoiteta virheitä jutuista vaan esimerkiksi kuvitellaan kirjoittamiselleni tarkoitusperiä, joita ei ole. Silti kiittävääkin palautetta tulee, ja sitä ovat myös juttujen suuret lukija- ja jakomäärät. Kaikkein kivointa on kuulla lukijoilta, että he ovat oppineet jotain uutta ja ottaneet sen käyttöönsä.”

PAULI KALLION VALINTA

Kramppeja & Nyrjähdyksiä -sarjakuvan käsikirjoittaja **Pauli Kallio** valitsi esiteltäväksi **Johanna Vehkoon** *Valheenpaljastaja*-juttusarjan:

”On ilahduttavaa ja elähdyttävää huomata, että ihminen on löytänyt kutsumuksensa ja toteuttaa sitä paitsi omaksi tyydytyksekseen, myös yhteiseksi hyväksi. Johanna Vehkoo on viimeisen päälle journalisti. En asettele sädekehää hänen päänsä päälle mutta mietin, jaksaisinko itse ottaa niskaani vastaavat kuramäärät ja edelleen paiskia töitä totuudellisen tiedonvälityksen eteen.

Valheenpaljastaja perkaa ansiokkaasti valeuutisten taustoja, selvittelee niitä tehtailevien tahojen motiiveja ja auttaa median käyttäjää tunnistamaan uutisiksi naamioidut emävalheet ja puolitotuudet.”

”Ihanaa, kun on kaikkea”

Journalismia julkaistaan Suomessa harvakseltaan antologiamuodossa. Se on harmi. Muiden jutuista olisi opittavaa yli kustantajarajojen.

Siksi Suomen Kulttuurirahaston kulttuurijournalismin mestarikurssilaisten *Jotkut taas väittävät* -antologia kannattaa lukea. Sen rohkeimmissa jutuissa on kyseenalaistettu sisältöjen lisäksi muodot. On annettu haastateltavan esittää kysymykset, sekoitettu jutun joukkoon hitunen fiktiota, taitettu kolumni leikkeiksi.

Novellipääkirjoitus on sympaattinen. Siinä västäräkki kehuu: ”Ihanaa, kun on kaikkea.”

Sellaisenaan näitä juttuja julkaisisi harva media. Juuri siksi ne tuntuvat niin raikkailta.

Antologiassa on 15 eri toimittajan tekstejä: henkilöjuttuja, esseitä ja kolumneja. Se on julkaistu kokonaan myös verkossa. Siellä juttuja on tarjolla painettua versiota enemmän.

Teosta ei voi ostaa, mutta sitä on jaettu kirjastoihin sekä kahviloihin. Niissä kirjasta järjestetään kevään aikana myös keskustelutilaisuuksia.

Marja Honkonen

NOORA VAARALA, ANTON VANHA-MAJAMAA, JANNE SUNDQVIST JA ANNE PUUMALA (TOIM.): JOTKUT TAAS VÄITTÄVÄT. SKR 2017

poimuri

Avoimuuden vaatimukset ovat yhteiskunnassa tiukentuneet, ja myös journalismin on totuttava siihen, että sen toiminta on entistä läpinäkyvämpää.

Viestinnän professori Anu Kantola
Helsingin Sanomissa 21. helmikuuta

Jos ei organisaatio itse nostaa kissaa pöydälle, tekee joku ulkopuolinen taho sen. Tapahtuneiden selvitykset tulee tehdä ennen kuin ne näyttäytyvät ulos niin selvästi häiritsevinä, että erilaiset sidosryhmät kuten viestinnän professorit niitä peräänkuuluttavat kilpailijan julkaisussa.

Viestinnän johtamisen
professori Vilma Luoma-aho
Viestijät-blogissa 21. helmikuuta

Koska Yleisradio on verorahoilla rahoitettua toimintaa ja tässä on aika vakavia epäilyjä ja syytöksiä esitetty niin ulkopuolelta kuin sisäpuoleltakin, niin mielestäni on erittäin hyvä että asia selvitetään.

Toivon, että työntekijöille taataan anonymiteetti ja turva kertoa rehellisesti asiat niin kuin he näkevät.

Viestintäoikeuden
professori Päivi Korpisaari
MTV Uutisissa 23. helmikuuta

Aikalailla ainutlaatuista, että yhden mediatalon koko journalistista päätöksentekojärjestelmää arvioidaan. En tiedä, että olisiko tällaista koskaan Suomessa aikaisemmin tapahtunut. Voi olla, että jossain suuressa maailmassa on, mutta en ole siitä tietoinen.

Yle-selvityksen tekijä,
professori Olli Mäenpää
Yle Uutisissa 24. helmikuuta

Jos journalismin on syytä käydä käsiksi vallan epätasapainoihin, pitäisikö tämä työ aloittaa journalismista itsestään?

Toimittaja Pontus Purokuru
Politiikan toimittajien yhdistyksen
50-vuotisjuhlaseminaarissa 17. helmikuuta

VESA HEIKKINEN vesa.pekka.heikkinen@luukku.com
KIRJOITTAJA ON SUOMEN KIELEN DOSENTTI JA TIETOKIRJAILIJA.

Kun huikea haalistui

Huikeaa, sanoi mustapartainen mies, päivää.

Sosiaalinen media suorastaan tursuu huikeaa. Tekemäni haku kymmeniä miljoonia tekstejä sisältävästä some-aineistosta osoittaa, että tätä huimaa adjektiivia käytettiin vuonna 2016 neljännesmiljoonassa sosiaalisen median viestissä.

Journalistisissakin teksteissä sana on suosiossa. Tässä joitakin poimintoja alkuvuoden *Aamulehdistä*: **Purola** hurmasi yleisön kahdella huikealla 200 metrin vedollaan. Summa kertyi kasaan huikeassa ajassa. Se kiertää verisuonissa, joita on ihmisruumissa yhteensä huikeat 95000 kilometriä.

Näyttää siltä, että huikea on levinnyt mainoshehkutuksen ja televisioviihteen juontokielestä urheiluselostusten ja laajemminkin journalismin kieleen. Joskus muinoin elämäntapakielenhuoltajat olisivat sanoneet tälle kaiken huikeudelle soo-soo. Muotisana! Ylisana! Ärsyttävä! Kartettava! Kitkettävä!

Kielenhuoltokirjallisuudessa on vuosikymmenien saatossa puhuttu taajaan muoti-ilmauksista. Usein niitä on paheksuttu. Ovat kuulemma puhekieltä tai slangia. Eivät istu kirjakieleen. Leviävätkin kuin kulovalkea.

Vaan kuinka on nyt? Näinä nopean tiedon- ja epätiedonvälityksen aikoina koko ajatus muoti-ilmauksista ja etenkin niiden kielteisyydestä on vanhentunut. Mitä muodikkaampaa sen parempaa! Parhaat muoti-ilmaukset merkitään tunnistein, hashtagein, häsin.

Asiaan kuuluu, että nopeasti syntyvinä ja monikäyttöisinä nämä some-ajan muoti-ilmaukset myös kulahtavat nopeasti. Kuka muistaa vielä, mikä kaikki oli coolia?

Huikeakin on menettänyt alkuperäistä erityismerkitystään oikein mahtavan fiiliksen kuvaajana. Huikea on haalistunut. Huikeasta on tullut – ihan kiva.

Lopuksi villi veikkaus. Cringe on uusi huikea.

uusiin tehtäviin

KUKA?

Tarja Koljonen, 51, aloitti 1. helmikuuta toimittajana Uutissuomalaisessa, joka on Väli-Suomen Median (VSM) perustama kahdeksan lehden yhteistoimitus. Hän on työskennellyt aiemmin muun muassa *Etelä-Suomen Sanomien* toimituspäällikkönä ja VSM:n toimitusjohtajana. Hän on suorittanut kauppatieteen maisterin tutkinnon, Tampereen yliopiston toimittajatutkinnon sekä tradenomin tutkinnon.

Toimitusjohtajasta toimittajaksi

Miksi halusit Uutissuomalaisen toimittajaksi?

Edellinen työni Väli-Suomen Mediassa päättyi vuoden 2016 lopussa, ja nyt avautui sopivasti mielenkiintoinen mahdollisuus kokeilla uutta. Siitä on pitkä aika, kun olen viimeksi ollut toimittajana, joten nyt on aika päivittää omaa osaamista.

Olet aiemmin työskennellyt Etelä-Suomen Sanomien toimituspäällikkönä ja Väli-Suomen Median toimitusjohtajana. Kyllästyitkö pomon rooliin?

En ollenkaan, tykkään esimiestyöstä. Väli-Suomen Median pesteissä kyse on työnkierrosta, joten kaikki toimet ovat määräaikaisia – myös tuo toimitusjohtajuus. Uutissuomalaisen pestit kestävät 2–3 vuotta. En ole tittelien perään, työn sisältö on tärkeämpää.

Uutissuomalaisella on 1–2 toimittajaa viidessä eri kaupungissa. Miten teette yhteistyötä?

Viestimme ideoita, ajatuksia ja tuntoja pikaviestisovellus Slackin kautta. Palaverit pidämme videopuheluina. Kaikki Uutissuomalaisen toimittajat ovat minulle tuttuja ja entuudestaan, koska Väli-Suomen Median lehdet ovat tehneet yhteistyötä jo pitkään.

”En ole tittelien perään, työn sisältö on tärkeämpää.

Työskentelet Etelä-Suomen Sanomien toimituksessa, vaikka olet sieltä työvapaalla ja Väli-Suomen Median palveluksessa. Koetko kuuluvasi Etlarin työyhteisöön?

Työskentelen *Etlarin* avokonttorissa niin kuin kaikki muutkin toimittajat. Jutuista juttelemme yhdessä kuten ennenkin. Olen ollut *Etlarissa* niin kauan, että olisi vaikea olla kuulumatta yhteisöön.

Mitä uutta Uutissuomalainen tuo verrattuna Väli-Suomen Median lehtien aiempaan yhteistyöhön?

Uutissuomalainen tuottaa valtakunnan uutisia, joten lehdet voivat panostaa entistä enemmän paikalliseen uutisointiin. Se ei tietenkään tarkoita, etteivätkö lehtien omatkin toimittajat tekisi edelleen valtakunnallista uutisointia. Tarkoitus on kuitenkin vähentää päällekkäistä työtä.

Uutissuomalaisessa on kahdeksan toimittajaa. Lännen Mediassa työskentelee 40 journalistia. Miten pärjäätte kilpailussa?

Keskitymme omaan tekemiseen ja annamme kavereiden keskittyä omaansa. Meillähän on Lännen Median kanssa yhteinen tavoite: tehdä hyvää ja luotettavaa journalismia. Se ei taida olla enää itsestäänselvyys, siksi lukijoiden on hyvä tuntea vakiintuneiden medioiden nimiä ja tekijöitä.

Lännen Media oli STT:n kolmanneksi eniten siteeraama media viime vuonna. Onko sinulle tärkeää, että juttujasi siteerataan paljon?

Pyrin tekemään hyviä juttuja, siteerauksia tulee, jos on tullakseen. Tietynlainen uutisnälkä toimittajilla on tietysti aina hyvä olla.

Janne Salomaa

SATTUU TAPAHTUU

Sinä yönä Kekkonen kuoli

Lauantai-iltana 30. elokuuta 1986 istuin *Helsingin Sanomien* toimituksessa ja odotin, että presidentti **Urho Kekkonen** kuolisi.

Lehdessä oli aloitettu valmistautuminen presidentin kuolemaan, kun presidentin poika, hallitusneuvos **Matti Kekkonen** oli viikkoa aikaisemmin kertonut, että 85-vuotiaan presidentin vointi oli heikentynyt.

Seurasin STT:n uutisvirtaa, sillä Matti Kekkonen oli luvannut välittää uutisen STT:n kautta.

Kello 18 kuuntelin radiosta *Lauantain toivotut* levyt.

Kello 20.30 katsoin Ylen televisiouutiset.

Kello 22 katsoin MTV:n Uutiset.

Tiesin, että ensimmäisen painoksen painaminen alkoi kello 22. En saisi uutista kaikkiin lehtiin.

Kello 23 keitin lisää kahvia. Toinenkin painos meni kiinni.

Kello 24 kolmas ja viimeinen painos meni kiinni, mutta minun piti päivystää vielä tunti. Kolmannen painoksen painaminen keskeytettäisiin, jos uutinen tulisi.

Kello 1 päivystys loppui ja lähetin vielä varmistusviestin pomoille.

”Urkki jaksaa vaan”, kirjoitin.

Olisin voinut lähteä kotiin, sillä en voinut tehdä enää mitään. Olin kuitenkin monen peräkkäisen päivystysillan jälkeen niin poikki, että en jaksanut heti lähteä. Istuin tovin paikallani.

Kello 1.20 havahduin ja rupesin soittamaan taksia.

Vilkaisin vielä kerran STT:n ruudulle. Silmäni olivat väsymyksestä sumeat, mutta erotin ruudulta otsikon STT-PIKA.

Ponkaisin tuolista ylös, juoksin kohti toimitussihteerin uutispöytää ja huusin tuskissani: Kekkonen on kuollut.

Unto Hämäläinen

KIRJOITTAJA HELSINGIN SANOMIEN KUUKAUSILIITTEEN TOIMITTAJA.

KERRO MITÄ SINULLE ON SATTUNUT TYÖTÄ TEHDESSÄ. OTA YHTEYTTÄ TOIMITUKSEEN.

Vauvan kanssa keikalla. Freelancetoimittaja Maria Mustranta on tehnyt HS:n Kuukausiliitteen Sielu ja ruumis -palstaa yhtäjaksoisesti kesästä 2004 lähtien. Kaksi äitiyslomaakaan ei ole keskeyttänyt haastattelujen tekemistä. Maaliskuussa on Mustrannan kolmannen lapsen laskettu aika.

Valtakunnan riisuja

JANNE SALOMAA, TEKSTI ● LIISA VALONEN, KUVA

Toimittaja Maria Mustranta on kysynyt noin 700 tunnettua suomalaista alastonkuvaan HS:n Kuukausiliitteeseen.

”Vittu en lähde!” Näin huusi **Hjallis Harkimo** toimittaja **Maria Mustrannalle** puhelimeen, kun Mustranta kysyi Harkimoa *Helsingin Sanomien Kuukausiliitteen Sielu ja ruumis* -palstalle muutama vuosi sitten.

Parinkymmenen minuutin päästä Harkimo soitti takaisin ja pahoitteli käytöstään. Palstalle, jossa julkisuuden henkilöt puhuvat kehostaan – ja esiintyvät alastonkuvassa – hän ei silti lähtenyt.

Ei lähde moni muukaan. Mustranta arvioi, että on pyytänyt palstalle noin 700 tunnettua suomalaista. Yhteensä Mustranta on tehnyt 155 juttua, joten runsas viidennes kysytyistä on suostunut.

Myöntyväisimpiä ovat kulttuurihmiset. Urheilijat ja poliitikot ovat vaikeampia, virkamiehiä on turha edes kysyä. Toisaalta moni on myös innoissaan palstalle pääsystä.

”Alastonkuvan ottaminen on haastateltaville yleensä ainutkertainen kokemus elämässä: henkinen benjihyppy, joka voimaannuttaa. Eräs mies sanoi, että hänen on pakko suostua palstalle, koska hänellä on niin kompleksinen suhde ruumiiseensa”, Mustranta sanoo.

Yleensä *Kuukausiliitteen* alastonkuvat eivät ole paljastavia, mutta välillä naisilla näkyvät rinnat ja joskus enemmänkin, jos kuvaaja ja kuvattava päätyvät yhdessä siihen. Miesten sukupuolielimet sen sijaan pysyvät aina piilossa.

”Joillekin miehille se on ollut pettymys.”

Mustranta ei osallistu kuvauksiin, vaan tekee haastattelun yleensä ennen kuvausta studiolla.

”Tietyt asiat toistuvat haastatteluissa usein. Hyvin monet alkavat esimerkiksi puhua painostaan, vaikka harvoin kysyn siitä. Se kertoo jotakin yhteiskunnastamme.”

Toistuvista teemoista huolimatta palstan tekeminen ei kyllästytä Mustrantaa.

”Haastattelut ovat aika lyhyitä, ja freelancerille vakiopalstat ovat hyviä, koska niihin tulee rutiini ja niitä on nopea tehdä.”

Muita toimittajan töitä Mustranta on kuitenkin viime aikoina vähentänyt, sillä hän työstää esikoisromaaniaan, jonka WSOY julkaisee elokuussa. Miten on: jos romaani tekee Mustrannasta kuuluisan, olisiko hän itse valmis palstalle?

”Pakkohan siihen olisi suostua, kun olen itse saanut palstasta pitkään osan leivästäni.” ●

kolumni

Hermolepokeikka

”Kuvaus menee varmasti pieleen, jos keikalle menee pää ylimielisesti tyhjänä.

LAURI ROTKO lauri.rotko@gmail.com KIRJOITTAJA ON HEINOLASSA ASUVA FREELANCEVALOKUVAAJA.

Jääkiekkopelin kuvaaminen on lomaa päivätöistäni. Erityisen mielyttävän lätkämatsikeikasta tekee se, että en voi keskeyttää kuvaustilannetta. En voi pyytää pelaajia tekemään maalia uudestaan, koska tarkensin vahingossa laitapleksiin, tai tuulettamaan hitaammin, jotta ehdin sommitella kuvan paremmin. Yhtälö on raaka: revi tästä mitä irti lähtee. Toisekseen hommasta tekee riemastuttavan erilaista se, että minun ei tarvitse olla sosiaalinen yhdenkään hallissa peliä seuraavan kolmentuhannen ihmisen kanssa. Koko toimeksiannon voi hoitaa sanomatta sanaakaan.

Se valokuvaajan arki, josta olen lätkämatsissa lomalla, on ihmisiin tutustumista, kuuntelemista, ohjaamista, suostuttelua, käskemistä, pyytämistä, uudelleenpyytämistä, vieläkerranuudelleenpyytämistä, kuvattavan kunnioittamista ja toisaalta hänen tunteidensa unohtamista ja niiden hyväksikäyttöä.

Ihmiset ovat epävarmoja, kameraa pelkääviä otuksia. Poikkeuksia toki on, mutta suurin osa ihmisistä haluaa, että heitä ohjataan kuvaustilanteessa. He haluavat, että joku ottaa tämän epävarman ja hankalan tapahtuman haltuunsa ja ohjaa heidät sen läpi. Ei ole väliä, onko kyseessä ylikansallisen yrityksen toimitusjohtaja vai lukioikäinen teinipoika.

Haastavinta on saada kuvaan ihmisen elämästä jotain sellaista, mitä ei ole olemassa muualla kuin toimituksen briiffissä. Siinä leikissä erotellaan ammattilaiset amatööreistä, kun kaksi toisiinsa penseästi suhtautuvaa ihmistä pitää saada kuvassa näyttämään parhailta kavereilta. Miten olisi pieni halaus?

Keikalle valmistautuminen on tärkeää. Pitää miettiä, mitä haluaa, mikä toimii, miten voi käskeä toista ihmistä olemaan kuvassa. Ja mitä ei ainakaan halua hänen tekevän. Kuvaus menee varmasti pieleen, jos keikalle menee pää ylimielisesti tyhjänä. Kokemuksia on siitäkin. Kuvaustilanne vieraan ihmisen kanssa on aina niin hektinen, että ilman tavoitelistaa on lopputuloksena hikinen iltapäivä kuvankäsittelytalkoissa.

Työni on erittäin antoisaa ja palkitsevaa. En voisi kuvitella mitään mukavampaa ammattia. Kiitos kuitenkin teille kuvatoimittajat, kun välillä pyydätte lätkämatsiin keikalle. Ei tarvitse sopia mitään ennakkoon eikä suunnitella. Muistikortti tyhjäksi ja sarjatuliasento päälle.

kuolleita

Hän toi Viron meille

Yleisradion toimittaja ja ensimmäinen Baltian kirjeenvaihtaja **Ulla-Maija Määttänen** kuoli äkilliseen sairauskohtaukseen 69-vuotiaana Helsingissä 14. helmikuuta. Hän oli syntynyt Jyväskylässä 3. tammikuuta 1948.

Ulla-Maija, Molla, aloitti 1960-luvun lopulla Ylen Seinäjoen toimituksessa, josta hän siirtyi pian radion valtakunnalliseen uutistoimitukseen Helsinkiin. Sieltä tie vei televisiouutisiin ja Aamu-tv:n aamupäälliköksi.

Kun 1980-luvun lopulla alkoi näkyä merkkejä mullistuksista itänaapurissa ja tarvittiin vapaaehtoinen opiskelemaan viron kieltä – Molla ilmoittautui. Siitä alkoi hänen vauhdikas, ympärivuorokautinen työnsä Viron myllerrysten raportoijana. Hän oli kirjeenvaihtajana Tallinnassa 1991–1997 ja 2000–2001. Eläkkeelle hän jäi 2011.

Mollaa ei pidätellyt mikään, hän ei pelännyt ketään. Kun Estonia upposi, hän yritti saada Viron pelastusviranomaisia ja hallituksen jäseniä kiinni, kukaan ei vastannut. Ei auttanut muu kuin soittaa presidentti **Lennart Merelle**, joka vastasi ja kuuli onnettomuudesta Mollalta.

Määttänen oli tiukka ja suorasanainen ammattilainen. Hän oli myös renessanssi-ihminen ja armoitettu juhlien järjestäjä. Kesämökki Pohjanmaalla oli Mollalle rakas. Sitä hän remontoi viime vuodet huolella. Viime kesänä remontti oli valmis.

Kaisa Jaakkola ja Liisa Tukkimäki
KIRJOITTAJA OVAT ULLA-MAIJA MÄÄTTÄSEN KOLLEGOJA JA PITKÄAIKAISIA YSTÄVIÄ.

oikaisu

Miten palkka muodostuu?

Laskutus asiakkaalta esim.	1 000 €
Mediakunnan palvelumaksu 10%	100 €
Työnantajan sosiaalivakuutusmaksut	
TyEL-maksu keskimäärin	135,50 €
Sosiaaliturvamaksu	8 €
Tapaturmavakuutusmaksu	6 €
Työttömyysvakuutusmaksu	6 €
Verotettava tulo, josta vähennetään vero verokortin mukaan	**744,50 €**
Työntekijän sosiaalivakuutusmaksut (verovähennyskelpoisia)	
TyEL-maksu keskimäärin	51,50 €
Työttömyysvakuutusmaksu	12 €

Mediakuntaa käsittelevän *Journalistin* 2/2017 jutun infografiikassa oli virhe palkanmuodostusta koskevassa taulukossa.

Työnantajakulut oli arvioitu noin 46 euroa liian suuriksi. Myös keskimääräiset työntekijän sosiaalivakuutusmaksut oli laskettu väärin, todellisuudessa ne ovat noin 13 euroa pienemmät.

Arvioitu verotettava tulo asiakkaalta laskutetusta 1000 euron palkkiosta on siis 744,50 euroa, eikä 699 euroa. Ohessa taulukko korjattuna.

Journalistin toimitus

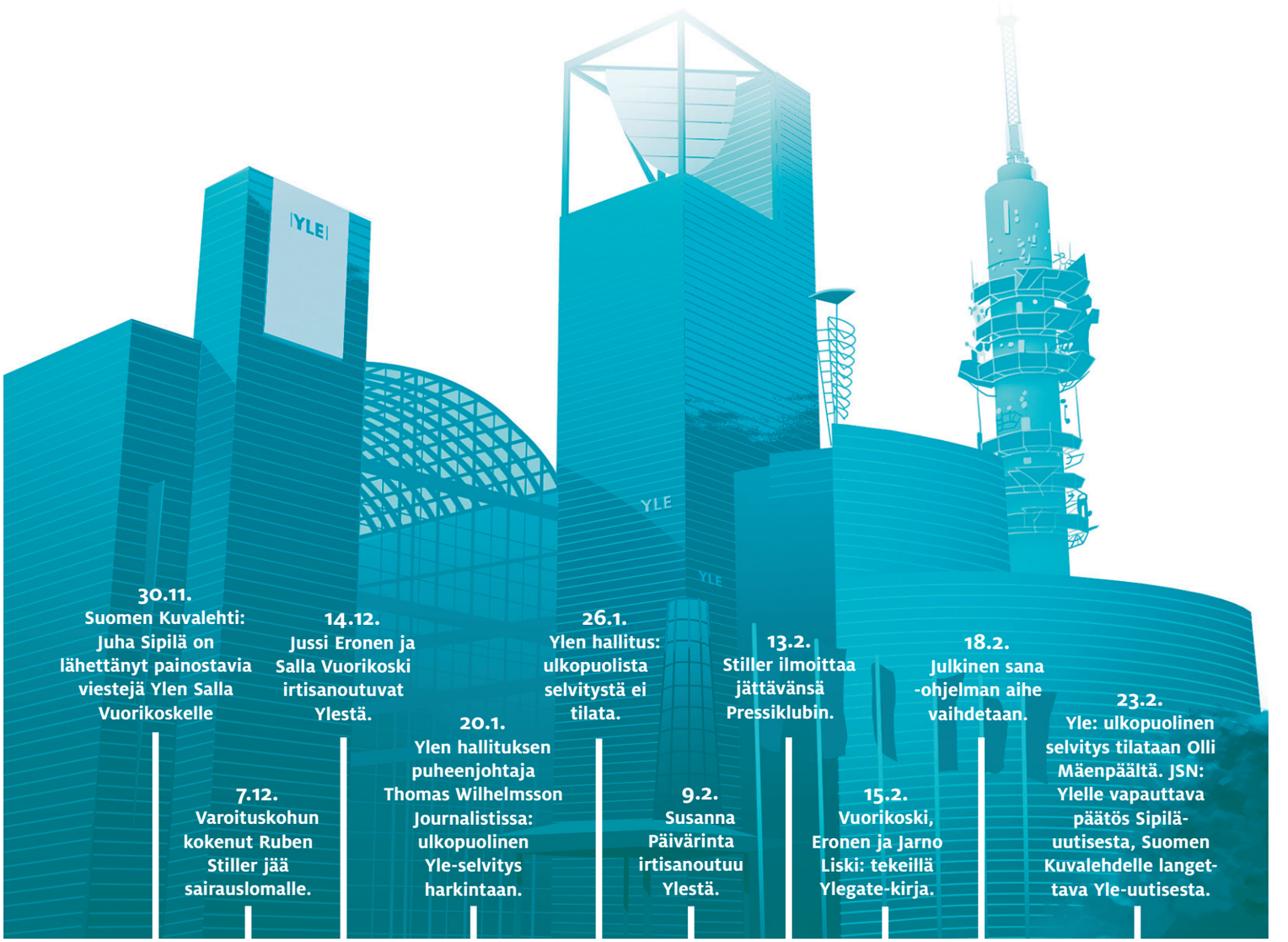

Yle pahoittelee Julkinen sana -syytöksiä

MANU HAAPALAINEN, TEKSTI ● VESA VALKONEN, KUVITUS

Yleisradion luovien sisältöjen johtaja Ville Vilén sanoo, ettei halunnut syyllistää Julkinen sana -ohjelman tekijöitä julkisesti.

Yleisradio pahoitteli viime viikon puolivälissä uusinta Yle-kohua, joka aiheutui keskusteluohjelma *Julkisen sanan* sananvapautta Yleisradiossa käsittelevän jakson aiheen vaihtamisesta.

Ylen luovien sisältöjen vastaavan toimittajan **Ville Vilénin** alkuperäisessä tiedotteessa ohjelman peruuntuminen pantiin ohjelmaa valmistelleen toimittaja **Janne Junttilan** syyksi. Junttila oli lähestynyt uutis- ja ajankohtaistoimituksen työntekijöitä sähköpostilla, jossa pyydettiin ohjelman taustatiedoksi näiden kokemuksia yksikön johtamistavoista.

”En pidä tätä eettisesti hyväksyttävänä tiedonhankintakeinona Ylen sisäisissä asioissa”, Vilén muotoili laajalle levinneessä lausunnossaan.

Muutamaa päivää myöhemmin Vilén täydensi lausuntoaan ja pyysi anteeksi syytöksen kohdistamista toimittajaan.

Vilén korostaa edelleen, että sähköpostikyselyyn olisi tarvittu yksikön vastaavan toimittajan (Vilénin) hyväksyntä.

”Olen itse myös vastuussa siitä, että viesti ei ole organisaatiossa kulkenut, eikä ole ymmärretty, milloin pitää olla yhteydessä vastaavaan toimittajaan”, Vilén vahvistaa *Journalistille*.

”Epäeettistä on tässä yhteydessä mielestäni toimintapa, virhe on meidän kaikkien.”

JOURNALISTILIITON työelämä- ja tasa-arvoasioista vastaava lakimies **Tytti Oras** toteaa, että esimiehen toimittajaan kohdistama julkinen moite nähtiin ”syystäkin törkeänä.”

”Työturvallisuuslain näkökulmasta tällainen julkinen toiminta on ongelmallista”, Oras lisää.

”Esimiehen puutteellinen tuki on työyhteisössä merkittävä psykososiaalinen kuormitustekijä. Työnantajan tulee lain mukaan vähentää tällaisia tekijöitä ja niistä aiheutuvia haittoja.”

Työnantajalla on oikeus johtaa ja valvoa työtä, mutta oikeuteen sisältyy myös vastuu työntekijöiden terveydestä ja turvallisuudesta työssä, Oras huomauttaa.

”Työturvallisuuslaki edellyttää työnantajalta toimenpiteitä haitallisten kuormitustekijöiden aiheuttamien riskien minimoimiseksi. Toimenpiteiden on kohdistuttava riskien syihin, eli kuormitusta aiheuttaviin tekijöihin.”

Toimittaja **Janne Junttila** ja *Julkisen sanan* tuottaja **Juha Kulmanen** eivät kommentoineet ohjelman aiheen vaihtumista *Journalistille*. ●

Kohta aloitetaan. Susan Calonius ja Heidi Viljamaa UP Partnersilta ovat Journalistiliiton kevään uravalmennusten kasvoja. Calonius vetää Työnhaku-verkkokurssin ja Viljamaa Ura ja osaaminen -kurssin.

Osaaminen selville ja julki

NINA ERHO, TEKSTI • VILLE MÄNNIKKÖ, KUVA

Uravalmennuksen kevään verkkokurssit auttavat hiomaan työnhaun, osaamisen tunnistamisen ja hyvinvoinnista huolehtimisen taitoja.

”Turhan moni ajattelee, että työnhaku on yksinäistä hommaa, josta kerrotaan kavereille vasta, kun työpaikka on löytynyt”, sanoo työ- ja organisaatiopsykologi **Heidi Viljamaa** UP Partnersilta.

”Kun opettelee kertomaan osaamisestaan hyvin ja tekee sen, löytää todennäköisemmin jonkun, jolla on sille käyttöä tai vinkki jostakusta, johon kannattaa olla yhteydessä.”

Työnhaun taitojaan voi hioa keväällä Journalistiliiton uravalmennuksissa, jotka toteuttaa UP Partners. Tarjolla on kaikille jäsenmaksunsa hoitaneille avoimia verkkokursseja. Työnhaku-kurssin lisäksi tai sijasta valmentautuja voi valita Ura ja osaaminen- tai Hyvinvointi-kurssin.

TYÖNHAUN VERKKOKURSSILLA valmentautuja työstää osaamisensa tiivistävää ”hissipuhetta”. Lisäksi hiotaan CV:tä, hakemusta ja haastatteluun valmistautumista. Hyvien ”dokumenttien” lisäksi työnhakija tarvitsee selvän käsityksen siitä, millaista työtä hakee. Sitä voi työstää Ura ja osaaminen -kurssilla. Toisaalta kurssit hyödyttävät ehdottomasti myös niitä, jotka koko ajan ovat työelämässä.

”Turvallisimmilla vesillä on se, joka ottaa itse urastaan vastuun eli tietää, mitä osaa, kenelle siitä on hyötyä, mitä uutta kannattaa opetella ja mitä itse toivoo työltä.”

Hyvinvointi-kurssilla kartoitetaan, mitkä asiat tuovat onnellisuutta ja hyvinvointia työhön ja koko elämään ja suunnitellaan, miten lisätä niitä arjessa.

Työnhaku- ja Hyvinvointi-kursseilla avautuu uusi verkkoluento, kirjoitustehtävä ja keskustelu kerran viikossa. Ura ja osaaminen -kurssilla käytetään myös verkkotyökalua, joka auttaa kiteyttämään osaamista ja toiveiden suuntaa. Heidi Viljamaa sanoo, että vaikka moni on pohtinut uraansa liittyviä kysymyksiä paljonkin, niiden työstäminen konkreettisesti kirjoittamalla on aina tuloksellisempaa.

Noin kuukauden mittaiset verkkokurssit alkavat verkkoseminaarilla 8. maaliskuuta ja jatkuvat itsenäisellä työskentelyllä verkossa. Verkkoon avataan myös keskusteluja, joissa kurssilaiset voivat vaihtaa ajatuksiaan. Yhden tai useamman verkkokurssin suorittanut voi osallistua arvontaan henkilökohtaisen puhelinvalmennuksen paikoista, joita on kevääksi 65. Toinen vastaava valmennuskierros toteutetaan syksyllä. •

LUE LISÄÄ:
URAPALVELUT.FI/JOURNALISTILIITTO

Yhdistykset

KESKI-SUOMEN JOURNALISTIEN vuosikokous 9. maaliskuuta kello 18 Jyväskylässä hotelli Albassa, Ahlmaninkatu 4. Vuosikokousasioiden lisäksi keskustellaan Kotaniemen kesäpaikasta. Ilmoittaudu 2.3. mennessä: sihteeri@ksjournalistit.fi tai 040 706 6071.

TURUN JOURNALISTIYHDISTYKSEN kevätkokous on 18. maaliskuuta kello 11.30 Paraisilla hotelli Kalkstrandissa. Kokoontuminen kello 10.30 Art Bank-galleriassa, Kauppiaskatu 4, Parainen. Ilmoittaudu osoitteessa turunjournalistit.fi.

ETELÄ-POHJANMAAN sanomalehtimiesten vuosikokous on 19. maaliskuuta Vaasassa Åbo Akademin Academillissa, Rantakatu 2. Puhujina Journalistiliiton palvelujohtaja **Simon Huldén** ja lehtikuvaaja-bloggaaja **Veera Korhonen**. Ilmoittaudu kello 12 alkavalle lounaalle 9.3. mennessä: epsysihteeri@gmail.com tai 040 1890290.

ITÄ-SUOMEN Sanomalehtimiesyhdistyksen vuosikokous on 25. maaliskuuta kello 12 Lappeenrannan Kasinolla. Ruokailun ja kuljetusten järjestämiseksi ilmoittaudu 21.3. mennessä: jarmo.hamalainen24@outlook.com tai 040 734 2878.

RADIO- JA TELEVISIOTOIMITTAJIEN liiton RTTL:n sääntömääräinen kevätedustajakokous on 5. huhtikuuta kello 17.30 Helsingissä RTI-talon auditoriossa, Uutiskatu 2.

SUOMEN FREELANCE-JOURNALISTIEN SFJ:n sääntömääräinen vuosikokous on lauantaina 8. huhtikuuta kello 15 Helsingissä Villa Kivessä, Linnunlauluntie 7. Lisätietoa kokouspäivän muusta ohjelmasta, matkakulujen korvaamisesta sekä ilmoittautuminen ruokailuun osoitteessa freet.fi.

SOSIAALITOIMITTAJIEN vuosikokous 8. maaliskuuta klo 17.00 Bar Pullmanin kabinettitilassa, Helsingin Rautatieaseman 2. krs. Metalliliiton tutkimuspäällikkö **Anu Hanna-Anttila** alustaa luokkajärjestyksestä 2000-luvun alun Suomessa. Ilmoittaudu viimeistään 5.3.: juha.u.saarinen@welho.com.

LÄHETÄ JULKAISTAVAKSI TARKOITETTU KOKOUSTIETO OSOITTEESEEN: JOURNALISTI@JOURNALISTILIITTO.FI

OLETKO EHDOLLA KUNNALLISVAALEISSA?

Journalisti kerää tietoja kunnallisvaaleissa ehdolla olevista journalisteista ja muista Journalistiliiton jäsenistä. Käytämme tietoja kunnallisvaaleja käsittelevän jutun luottamuksellisina taustatietoina.

Pyydämme ehdolle asettuvia ilmoittamaan *Journalistille* 15. maaliskuuta mennessä seuraavat tiedot: nimi, ammatti, kunta, puolue tai ehdokaslista.

Kerro myös, oletko käytettävissä haastattelua varten. Juttu aiheesta ilmestyy *Journalistissa* 24. maaliskuuta.

Journalistia kiinnostaa myös, miten työnantajasi suhtautuu ehdokkuuteesi ja mahdolliseen osallistumiseen kunnallispolitiikkaan. Voit halutessasi kertoa tästä vapaamuotoisesti.

Journalistin toimitus
LÄHETÄ VASTAUS TÄHÄN KYSELYYN OSOITTEELLA:
JOURNALISTI@JOURNALISTILIITTO.FI

ÅKERLUNDIN SÄÄTIÖN APURAHAT HAETTAVANA

- Graafisessa teollisuudessa tai muulla viestintäalalla työskentelevien ammatillisiin jatko-opintoihin
- Graafisen tai muun viestintäalan yliopisto-, korkeakoulu- tai ammattitutkintoihin
- Graafista tai muuta viestintäalaa koskevaan tutkimus- ja kehitystyöhön

Täytä hakemus 26.2.–31.3.2017 välisenä aikana verkkopalvelussa **www.akerlundinsaatio.fi**. Hakemus lähetetään ainoastaan verkkopalvelun kautta.

Säätiö painottaa erityisesti kansainvälisiin opintoihin liittyviä apurahahakemuksia.

Kunnallisneuvos
C. V. Åkerlundin Säätiön hallitus

C. V.
ÅKERLUNDIN SÄÄTIÖ

Mediakunta rekrytoi

Info Journalistiliiton omasta osuuskunnasta journalisteille ja media-alan ammattilaisille
tiistaina 21. maaliskuuta
kello 15–17 Helsingissä
Päivälehden museon auditoriossa, Ludviginkatu 2–4.

Lisätietoja ja ilmoittautumiset:
mediakunta.fi

MEDIAKUNTA

Etsi Xpertti

ETSII TUTKIJAN JUTTUUSI ILMAN HAKUSANOJA, AVOIN KYSYMYS RIITTÄÄ.

www.etsixpertti.fi

Palveluksessasi yliopistot, tutkimuslaitokset ja

SUOMEN AKATEMIA

Suomen Journalistiliitto

PUHELINVAIHDE / TELEFONVÄXEL
(09) 6122 330

KÄYNTIOSOITE / BESÖKADRESS
Säästöpankinranta 2, 7.krs.
00530 Helsinki
Sparbankskajen 2, 7. vån.
00530 Helsingfors

POSTIOSOITE / POSTADRESS
Siltasaarenkatu 16, 00530 Helsinki
Broholmsgatan 16, 00530 Helsingfors
PL 252, 00531 Helsinki /
Box 252, 00531 Helsingfors

SÄHKÖPOSTIT / E-POST
info@journalistiliitto.fi
jasenasiat@journalistiliitto.fi
(jäsenasiat/medlemsärenden)
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
förnamn.efternamn@journalistiliitto.fi

VERKKOSIVUT / WEBBSIDOR
www.journalistiliitto.fi
www.journalistforbundet.fi

FINKA / A-KASSA
www.finka.fi
(09) 8689 400

Suomen Journalistiliitto on ammattijärjestö, jonka tehtävä on valvoa journalistien ja journalismin etuja. Jäsenkuntamme koostuu viestintäalan ammattilaisista, kuten toimittajista, kuvaajista, graafikoista, kääntäjistä ja kustannustoimittajista.

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton ammattilehti
93. vuosikerta

SEURAAVAN LEHDEN ILMESTYMISAIKATAULU
4/2017 aineisto **15.3.**
ilmestyy **24.3.**

ILMOITUSMYYNTI:
ilmoitukset.journalisti@journalistiliitto.fi, 044 755 5002

Aineisto-ohjeet, väriprofiilin ja hinnat löydät osoitteesta www.journalisti.fi › ilmoittajille

VARAA ILMOITUSTILASI AJOISSA.
ILMOITUKSET 3,00 €/PMM

Onnistuneesti lentoon

Anna Tommola ihastui akrojoogan leikkisään puoleen, mutta taitojen kasvaessa on kasvanut myös oppimisen nälkä.

NINA ERHO, TEKSTI ● ANNA AUTIO, KUVA

Anna Tommolalla on viime kesältä valokuva, jossa hän seisoo käsillään mutta ei maassa, vaan selällään makaavan miehen kohotettujen käsien varassa. Kuvassa on yksi nelisen vuotta jatkuneen akrojoogaharrastuksen huippuhetkistä, mutta tavallaan tunnelma oli jo lajin ihka ensimmäisellä kokeilukerralla sama.

”Tein jotain, mitä en olisi ikinä kuvitellut voivani tehdä. Tietenkään temput eivät olleet aluksi kovin hurjia, mutta silti ne jännittivät. Sitten huomasin, että oho, tämähän voikin onnistua.”

AKROJOOGASSA PERUSHOMMAA on ”lentäminen”, jossa selällään makaava lennättäjä nostaa jaloillaan ilmaan toisen, niiden varaan vatsalleen asettuvan lentäjän. Siitä lentäjä liikkuu eri asentoihin lennättäjän jalkojen ja käsien avustuksella.

Kun Tommola oli noussut ensimmäisen kerran lentoon, pian hän jo irrotti otteensa lajia pidempään harrastaneen kaverinsa käsistä ja otti jaloistaan kiinni eli teki ”linnunpesän”. Vaikka onnistumista ja innostumista helpottivat joogakokemus ja lapsuuden voimisteluharrastus, Tommola sanoo, että moni lajista kiinnostunut pelkää turhaan jäykkyyttään tai lihasvoiman puutetta.

”Sen, mitä ei pysty tekemään, voi usein kiertää säätämällä liikkeitä. Lisäksi harrastajaporukka on varsin hyväksyvää.”

KUN KOKENEET LAJIN harrastajat yhdistelevät liikkeitä, lopputulos on kuin taidokasta tanssia tai akrobatiaa. Toisaalta liikkeitä voi tehdä myös hitaasti kehonhuoltotyylillä.

Ohjattujen harjoitusten painotukset vaihtelevat vetäjän mukaan. Aluksi akrojooga oli Tommolalle kuin kivaa leikkiä, mutta vähitellen tavoitteellisuus on kasvanut. Kun oma rajallisuus alkaa harmittaa, hän järkeilee, että voi oppia tempun, jos toistaa sitä hulluna, mutta kukaan ei siihen pakota.

”Eli yhtä hyvin voin tehdä välillä muita liikkeitä ja olla ottamatta niin paljon painetta.”

SILTI LEIKKI ON tavoitteellisessakin harjoittelussa läsnä, sillä uuden opettelu tietää tahatonta kierähtelyä ja siitä seuraavaa naurua. Uusissa liikkeissä apuna on kolmas harrastaja, ”spottaaja”, joka ottaa kopin, jos kuvio alkaa romahtaa. Tommolan pahimmat lajivammat ovat mustuneita varpaita.

Koska freelancetoimittaja työskentelee paljon yksin, Tommolasta on ihanaa, että akrojooga on sosiaalista tiimityötä. Hyvää tekee myös se, että liikkeisiin keskittyessä mieli pysähtyy arjen normaalista, nopeasta laukastaan.

”Tässä tulee kuntosali vähän kuin sivussa.

Viimeistään kun Tommolan näkee pinnistelevän harjoituksissa pää alaspäin, käy selväksi, että akrojooga on myös rankkaa lihastyötä.

”Tässä tulee kuntosali vähän kuin sivussa. Painoja voi kasvattaa nostamalla yhä isompia harrastajia.” ●

VAPAALLA

ANNA TOMMOLA

- 41-vuotias freelancetoimittaja. Kirjoittaa Helsingin Sanomiin ja aikakauslehtiin. Työstää tietokirjaa yhdessä kollegan kanssa.

- Valmistunut Tampereen yliopistosta yhteiskuntatieteiden maisteriksi. Työskennellyt Pohjalaisessa, Helsingin Sanomissa, Vihreässä Langassa ja Meidän Perheessä.

- Käynyt Kriittisen korkeakoulun kirjoittajakoulun ja kirjoittanut novellikokoelman Seitsemäs käsiala ja muita kertomuksia (WSOY 2011).

◀ **Sekaan vaan.** Anna Tommola käy nykyään pääosin akrojoogan vapaaharjoituksissa, joita järjestetään Helsingissä muun muassa Töölön Kisahallilla. Harjoituksiin voi tulla kokeilemaan lajia. Treenikaverina kuvassa on Juho Mattila.

TAKASIVU

Totuus vaihtoehtoisista faktoista

Suomi on ykkönen Toimittajat ilman rajoja -järjestön sanavapauslistauksessa. USA on sijalla 41.

Suomen sijoitusta voi pitää hyvänä saavutuksena, jopa pienenä ihmeenä, kun miettii mistä lähtökohdista huipulle on noustu.

Täytyy muistaa, että USA:n presidentin **Donald Trumpin** hallinnon lanseeraama ajatus ”vaihtoehtoisista faktoista” on perisuomalainen käytäntö – niin sanottu maan tapa – jota on menestyksekkäästi hyödynnetty myös muualla maailmassa.

Vaihtoehtoisten faktojen suomalaisena pioneerina voidaan pitää presidentti **Urho ”Urkki” Kekkosta** (1900–1986), joka opetti Suomen toimittajat kirjoittamaan hyvin luovasti – siis yli 40 vuotta ennen kuin koko termi *vaihtoehtoiset faktat* edes keksittiin.

Siis tähän tyyliin: jos Kekkosen terveys petti työmatkalla, hän kärsi vain vähäisestä matkaväsymyksestä. Jos Kekkonen liukastui jokeen, sitä ei edes tapahtunut, Neuvostoliitossa asuu onnellinen kansa ja niin edelleen.

Urkin poliittiset opetuslapset eivät kestä vertailua suurmestarinsa kanssa, mutta voi pitää pienenä ihmeenä sitä, jos Suomi edelleen pitää ykkössijansa sananvapauslistauksessa. Niin innokkaasti Suomen nykyinen poliittinen johto pyrkii maailman vapaimman median työtä häiritsemään.

Manu Marttinen

Isoveli auttaa

Ilta-Sanomat sai monen median – myös *Journalistin* – himoitseman haastattelun ja pääsi jututtamaan Suomen pääministeriä muun muassa hänen mediasuhteistaan.

Vaan mitä tekee *IS* saamallaan tilaisuudella: antaa **Juha Sipilälle** vapaan kanavan kuin Yle konsanaan ja uutisoi, että ”media yritti urkkia pääministerin terveystietoja”.

Päätoimittaja **Tapio Sadeojan** mukaan jutun tarkoituksena oli antaa Sipilälle puolustuksen puheenvuoro, koska media on kritisoinut Sipilää hyvin voimakkaasti.

Jutun kirjoittanut toimittaja **Timo Haapala** jyrähti, että Sipilän mediakritiikki on syytä ottaa vakavasti.

Hän on oikeassa: mediakritiikki on tosiaan otettava vakavasti. Onneksi *Helsingin Sanomat* oli kriittinen ja tarkisti Sipilän puheet.

Selvisi, että kukaan kukaan ei ole urkkinut yhtään mitään, vaan saanut kysymällä Trafista perustietoja Sipilän lentoluvasta.

Manu Marttinen

Lennu trendaa

Vaikka verkko haastaa perinteisen median, se on myös huikea mahdollisuus. Tämän todistaa amerikkalaisen *The Daily Beastin* toimittajan **Kelly Weillin** kuvatwiitti, joka nosti Suomen presidenttiparin Lennu-koiran globaaliksi viraali-ilmiöksi.

Jo samana päivänä hereillä oli STT:n **Heikki Saukkomaa**, joka twiittasi takaisin Weillille, että (vapaasti käännettynä) kiitos, minä otin ne kuvat. Pari päivää myöhemmin kansainväliseen brändi- ja liiketoimintapotentiaaliin heräsi myös STT, joka #lennu:tti englanniksi linkin kuvakauppaansa.

Saadaksemme aikaan lisää vastaavaa meidän pitää miettiä, mitä on #lennu-ilmiön takana. Keittiöpsykologi voisi vastata, että ihmisten tarve kuulla ja nähdä (vallanpitäjistä) vaihteeksi muuta kuin mitä Twitter on viime aikoina ollut pullollaan. Jotain, mistä muistaa, että kaiken taistelunkin välistä voi löytyä jotain, mille voi yli rajojen virnistää.

More, anyone?

Nina Erho

© Jari Peltonen